

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2011/12:6

Onsdagen den 19 oktober

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:6

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 23 oktober 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat.

I dag är det samråd med statsministern inför det till söndag uppskjutna toppmötet. Efter statsministern har vi finansministern här. Det är dock ett slutet sammanträde.

Statsministern med två statssekreterare hälsas välkomna. Ännu en gång är det övriga Europas problematiska ekonomi som står i fokus.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Precis så är det.

Herr ordförande, ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet skulle egentligen ha mötts den 17 oktober, men det mötet har senarelagts så vi möts i stället nu på söndag, den 23 oktober.

Efter mötet kommer det att hållas ett separat möte mellan stats- och regeringscheferna i de 17 euroländerna. Europeiska rådets diskussioner kommer att präglas av den ekonomiska kris som unionen fortsatt befinner sig i samt av hur EU ska hantera såväl akuta som mer långsiktiga utmaningar till följd av denna kris. På dagordningen står också förberedelser inför G20:s nästa möte i Cannes och FN:s klimattoppmöte i december i Sydafrika.

Herr ordförande! EU:s stats- och regeringschefer samlas i en allvarsam tid. En skuldkris som tynger många av Europas länder, särskilt Grekland, skapar oro hos många människor i många medlemsländer. Nästan dagligen ser vi tv-bilder på protesterande människor runt om i Europa. Oron gäller inte bara det egna jobbet och den egna välfärden, utan oron gäller nu hela det europeiska välfärdssamhället.

Det är inte första gången vi diskuterar krisåtgärder. Varje toppmöte sedan hösten 2008 har ägnats åt att diskutera först den finansiella krisen och sedan den påföljande ekonomiska krisen. Det finns de som kritiserar euron. Men vi måste ställa rätt diagnos för att kunna bota patienten. Den akuta skuldkris vi nu upplever har byggts upp under en lång tid. Det handlar främst om långvariga brister i genomförandet av befintliga regelverk och om dålig budgetdisciplin på nationell nivå.

Stabilitets- och tillväxtpakten innehåller tydliga regler – regler om maximalt 60 procent av bnp i nationell skuld och maximalt 3 procents budgetunderskott. Problemet är att det för länge sedan brutits mot dessa regler av de länder som nu har allvarliga problem. Den genomsnittliga skuldnivån inom EU har samtidigt passerat 80 procent av bnp.

Vi ska här notera att Sverige står starkare än andra länder. Vi har stått emot oron. Samtidigt vet vi att även vi påverkas av det djupt bekymmersamma ekonomiska och finansiella läget i unionen.

En rad olika åtgärder har vidtagits på EU-nivå. Stödpaket har satts samman för att hjälpa enskilda länder. En tillfällig krismekanism, det som kallas för EFSF, har inrättats liksom en permanent krismekanism, ESM, som ännu inte trätt i kraft. Därutöver har nya regler antagits för att övervaka den ekonomiska disciplinen och makroekonomiska obalanser liksom för att stärka stabilitets- och tillväxtpakten.

Regeringen välkomnar och stöder dessa åtgärder. Men låt oss påminna oss om att det inte spelar så stor roll hur många nya regelverk EU antar så länge dessa inte följs av nationella åtgärder.

Herr ordförande! På toppmötet på söndag kommer euroländerna att diskutera dels Grekland, dels EFSF:s roll. Avseende Grekland gäller frågan främst huruvida landet vidtagit tillräckliga åtgärder för att den sjätte delutbetalningen om 8 miljarder euro ska kunna ske. Det har också förekommit diskussioner om ytterligare skuldnedskrivning för Grekland och om hur andra länder kan påverkas av en sådan.

Diskussionen om EFSF kommer sannolikt fortsätta att gälla hur dess utlåningskapacitet ska kunna stärkas. Frågan om de europeiska bankernas kapitalisering kommer däremot att diskuteras i kretsen av samtliga 27 medlemsländer – detta då samtliga medlemsländers banksystem påverkas av krisen.

I kommissionens meddelande från den 12 oktober lämnas olika förslag om hur banksektorn ska kunna stärkas. Man föreslår till exempel att kapitaltäckningen tillfälligt höjs och säger att bankernas exponering mot statspapper bättre ska redovisas. Om en bank är i behov av ytterligare kapital menar kommissionen att det i första hand ska komma från marknaden och i andra hand via nationellt, statligt, stöd. I sista hand ska det finansieras med lån från EFSF.

Från svensk sida har vi med stöd i erfarenheterna från vår egen 90-talskris presenterat förslag om hur stödåtgärder i banksektorn skulle kunna sättas in. Vi har också öppnat för att som en sista åtgärd skapa en europeisk så kallad backstop.

Den bärande principen för den svenska krishanteringen har varit dels en trovärdig genomlysning och en konservativ värdering av bankernas tillgångar och skulder, dels rekapitalisering i form av aktiekapital till marknadspris och dels strikt konditionalitet vad gäller till exempel utdelningar, löner och bonusar. Finansministern har i detalj redovisat dessa förslag för finansutskottet liksom finansministerns statssekreterare här gjort för EU-nämnden.

Herr ordförande! I diskussionen om nya åtgärder för att långsiktigt och en gång för alla komma till rätta med den skuldkris som fortsatt plågar Europa har det förekommit rykten om krav på nya fördragsändringar. Ett medlemsland, Tyskland, har offentligt sagt att man vill få till stånd en fördragsändring för att öka den budgetära disciplinen. Även

kommissionen pekar i sitt meddelande på att sådana ändringar skulle kunna bli aktuella.

Från svensk sida har vi länge förordat en bättre budgetär disciplin. Till exempel har vi genomgående förordat *automatiska sanktioner* för länder som bryter mot stabilitets- och tillväxtpakten till skillnad från sanktioner baserade på politiska beslut. Däremot är vi tveksamma till att det vore rätt att i detta redan bekymmersamma läge öppna upp en debatt om fördragsändringar som säkerligen skulle leda till långa och uppslitande diskussioner. Syfte och omfattning måste först klarläggas.

De holländska förslagen om att utan fördragsändring stärka övervakningen av nationella budgetar, bland annat genom inrättande av en ny kommissionärspost, förefaller mer realistiska.

Herr ordförande! Andra förslag som diskuteras gäller införandet av en finansiell transaktionsskatt inom EU och euroobligationer, så kallade eurobonds. Sverige ställer sig avvisande till båda dessa förslag.

När det gäller införandet av en finansiell transaktionsskatt finns det andra, bättre lämpade åtgärder för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Införandet av stabilitetsfonder internationellt och inom EU liksom möjligheten att ha strängare kapitaltäkningsregler för banker nationellt är exempel på detta.

Eurobonds å sin sida riskerar att sända fel signaler såväl till de medlemsstater som sköter sina ekonomier som till dem som inte gör det. När marknadssignalerna trubbas av och det blir lättare att låna skapas drivkrafter till fortsatt skulduppbyggnad. På längre sikt riskerar euroområdet samlade kreditvärdighet att försämrast. Det har Europa inte råd med.

Herr ordförande! Det kommande Europeiska rådet blir det första toppmötet som följs av ett möte på högsta nivå bestående endast av euroländerna. Från svensk sida har vi förståelse för att euroländerna måste kunna diskutera problem som är specifika för den gemensamma valutan.

Samtidigt anser vi att orsakerna till den nuvarande krisen till stor del bottnar i problem som hanteras av strukturer som omfattar samtliga 27 medlemsländer, till exempel stabilitets- och tillväxtpakten, EU 2020 och den europeiska terminen. Därför vill vi varna för och noga bevaka att diskussionerna i detta format av 17 euroländer inte flyter ut och flyter in på angelägenheter som berör samtliga 27 länder.

Om detta skulle ske skulle vi riskera en splittring av ett samarbete som vi långsamt och omsorgsfullt byggt upp under mer än 50 år och som skapat vår kanske värdefullaste tillgång, nämligen världens största enhetliga inre marknad för varor, tjänster och kapital och med möjlighet till personers fria rörlighet. En sådan splittring av EU vore ett stort misstag. Från svensk sida kommer vi att verka för skrivningar i slutsatstexten som motverkar dessa risker.

Herr ordförande! Samtidigt som den akuta skuldkrisen måste hanteras är det nödvändigt att vi har kraft att diskutera hur EU:s konkurrenskraft kan stärkas i en globaliserad värld.

I det sammanhanget har jag tillsammans med Finlands och Hollands statsministrar i ett brev till kommissionens ordförande José Manuel Barroso liksom till Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy understrukit vikten av att inte glömma tillväxtfrämjande åtgärder i den akuta krishantering som nu under en lång tid dominerat agendan – detta för att säkra ekonomisk återhämtning, stärka EU:s globala konkurrens-

2011/12:6

19 oktober

---

kraft i ett läge där EU kommer allt längre efter tillväxtländer som Brasilien, Indien och Kina. Nämnden har haft möjlighet att ta del av brevet.

Brevet markerar också vikten av EU-27-samarbetet i dessa frågor mot bakgrund av krav på ökad ekonomisk integration mellan eurozonens 17 medlemsländer. Om vi vill fortsätta att dra full nytta av den inre marknaden och dess fördelar måste alla medlemsländer vara involverade i beslut som rör tillväxtfrågorna.

Brevet innehåller förslag om konkreta tillväxtfrämjande åtgärder – åtgärder för att främja öppen handel, stärka den inre marknaden, minska regelbördor, främja en mer tillväxtorienterad användning av strukturfonderna samt dra nytta av gröna och resurseffektiva teknologier.

Kommissionen uppmanas att ta en ledande roll i att utarbeta ett program över de mest relevanta existerande och kommande förslagen samt en tidsplan för antagandet av dessa. Sverige välkomnar att flera av dessa områden nu finns med i föreliggande utkast till slutsatser för Europeiska rådet.

Det är också välkommet att vikten av frihandel och öppna marknader tydliggörs i slutsatsutkastet. Vår egen erfarenhet som frihandelsnation pekar på alla de fördelar som öppna gränser för med sig. Global tillväxt kan bara uppnås genom öppna marknader och ett större handelsutbyte.

Herr ordförande! Den 3–4 november äger det sjätte toppmötet i G20-kretsen rum – i Cannes, Frankrike. Skuldskrisen i vissa euroländer samt i USA och Japan väntas påverka mötet vad gäller både stämningsläge och fokus. EU representeras vid G20-toppmötet av Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande. Inför Europeiska rådets förberedande diskussion har Van Rompuy och Barroso i ett gemensamt brev presenterat sina intentioner inför G20-mötet. I brevet lyfts vikten fram av att EU bidrar till att G20-mötet återställer förtroendet, bidrar till hållbar tillväxt och jobbskapande samt upprätthåller finansiell stabilitet.

Sverige stöder att EU skickar en tydlig signal om att nödvändiga åtgärder nu måste vidtas för att återställa marknadens förtroende och den finansiella stabiliteten.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska, slutligen, fastställa EU:s position inför de internationella klimatförhandlingarna i Durban. Positionen kommer att bygga på de slutsatser som antagits av miljørådet den 10 oktober och av Ekofin den 4 oktober.

Från svensk sida har vi framför allt verkat för ett tydligt EU-budskap inför klimattoppmötet i Durban. Det handlar bland annat om förutsättningarna för att gå in i en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet och om att göra framsteg när det gäller formen för en global överenskommelse. Det handlar också om fördjupade åtaganden från andra parter att minska utsläppen för att kunna nå tvågradersmålet.

Herr ordförande! I skuggan av EU:s ekonomiska kris fortsätter den arabiska våren med omvälvande förändringar i länderna i EU:s södra grannskap. Det är viktigt att Europeiska rådet på söndag uttrycker sitt fulla stöd för och en beredskap att bidra till den demokratiska transformering som nu pågår, framför allt i Libyen, Egypten och Tunisien. EU:s grannskapspolitik och Unionen för Medelhavet utgör viktiga strategier i det arbetet.

Europeiska unionen måste också fortsättningsvis i skarpa ordalag fördöma det brutala förtrycket mot civila och de brott mot mänskliga rättigheter som pågår i Syrien.

Herr ordförande! När EU:s stats- och regeringschefer samlas på söndag saknas, som bekant, inte utmaningar. Behovet av ledarskap är stort – ett ledarskap som måste tas i EU men också i vart och ett av de enskilda medlemsländerna.

Komplexa och för vissa länder smärtsamma beslut måste fattas, för annars kommer EU inte att på sikt kunna visa på tillfredsställande tillväxtsiffror eller kunna förbättra sin konkurrenskraft. Hittills har EU alltid lyckats med att ta sig stärkt ur sina kriser. Jag är övertygad om att EU även denna gång finner de rätta lösningarna. Vägen dit är samtidigt inte enkel. Det kommer att krävas en förmåga till ansvarstagande och långsiktighet.

Med detta sagt är jag beredd att ta del av nämndens synpunkter och att besvara dess frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för det, statsministern!

Vi tar partierna i storleksordning, två eller tre partier i taget – lite beroende på hur lång varje frågas inledning blir. Första frågare är Marie Granlund, Socialdemokraterna.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag vill också tacka statsministern för hans redogörelse inför kommande toppmöten.

Egentligen skulle vi ha träffats förra veckan för att diskutera det här – dock blev toppmötet uppskjutet – och det kan säkert behövas med tanke på den enormt besvärliga situationen i Europa just nu. Möjligtvis blir man inte så mycket tryggare av de slutsatser som nu landat på EU-nämndens bord; det skulle behövas fler åtgärder.

Jag delar helt statsministerns uppfattning att man måste ställa en diagnos för att kunna hitta relevanta åtgärder. Däremot gör statsministern möjligen det lite lätt för sig när han bara talar om en budgetdisciplinär fråga. Visst är det så att det finns länder i Europa som misskött sig. Grekland är ett väldigt tydligt exempel på det. Det finns emellertid också länder med en offentlig ekonomi i balans som ändå blivit drabbade, exempelvis Spanien. Jag tror att alla skulle tjäna på att vi hade en lite vidare diskussion om det.

Stabilitetspakten är viktig. Det var vi socialdemokrater som en gång förde fram förslaget för att få det europeiska samarbetet att fungera. Vi måste ha den.

De första som bröt mot den var just Tyskland och Frankrike. Nu kan vi lämna det därhän och gå vidare. Vi tycker alla att det är viktigt att ha en stabilitetspakt, men då vill det nog till att alla länder faktiskt följer den.

Det som ska diskuteras på kommande toppmöte handlar mycket om tillväxt. Det är någonting som vi socialdemokrater verkligen tycker är bra. Däremot kan vi se att det är väldigt få konkreta exempel på vad det innebär att satsa på tillväxt. Det är väl få ekonomer just nu som säger att man bara kan svälta sig ur en kris. Man måste också satsa på investering-

ar. Man måste satsa på utbildning. Man måste satsa på sådant som skapar just tillväxt och få i gång hjulen.

Jag skulle vilja fråga statsministern vad det egentligen är för konkreta åtgärder som kommer att diskuteras. Annars blir "tillväxt" bara ett mantra som inte kommer att leda till någonting. Det kan jag tycka är djupt olyckligt för Europa. Det kommer att leda till en återvändsgränd.

Tuffare kapitaltäckningsregler för banker har vi hela tiden pratat om och att det har varit alldeles för slapt. Om man ska gå in och rädda banker nu måste det vara aktieägarna som verkligen får ta sin del av ansvaret. Det är inte skattebetalarna som ska göra det. Det tycker vi är väldigt viktigt.

Jag skulle också vilja ställa en annan fråga till statsministern. Statsministern säger att man kommer att arbeta mot förslaget om en finansiell transaktionsskatt. Det kan vi ha olika åsikter om. Medskicket från oss socialdemokrater är att man ska pröva det här. Frågan är då: Tycker statsministern att bankerna och den finansiella sektorn inte ska vara med och bidra på något sätt? Vilken lösning vill i så fall statsministern föreslå i stället?

Vi delar helt statsministerns uppfattning att inte börja med några nya fördragsförändringar. Legitimiteten för det europeiska projektet är oerhört låg just nu. Att sätta i gång en omfattande process med detta tror jag skulle vara otroligt farligt.

Statsministern var också inne på EU-27 kontra EMU-länderna. Det här är också en mycket komplicerad fråga. Nu springer EMU-länderna före. Det är ibland förklarligt därför att man måste rädda det som ska räddas. Men det etableras nya institutioner och det etableras nya ordningar – allt detta utan någon som helst demokratisk diskussion.

Min fråga till statsministern är: Hur ser statsministern att det är möjligt att hålla ihop EU-27?

Anf. 5 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Tack statsministern för informationen!

I helgen träffades också G20-länderna till ett möte där de riktade en allvarlig uppmaning till EU att äntligen få de mekanismer på plats som krävs för att få bukt med den europeiska skuldkrisen. Det var en oväntat tuff formulering från G20. Pressen är väl därför stor på EU:s stats- och regeringschefer att också leverera besked nu på söndag, även om bland annat den tyska förbundskanslern Angela Merkel har försökt att dämpa överdrivna förväntningar. Men vi är väl alla här eniga om att det är hög tid att samlas kring just ansvarsfulla åtgärder som kan skapa nytt förtroende för utsatta länder, för EU och för euron.

Det handlar just om förtroende, inte minst när det gäller pengar. Det är ofta så enkelt att den man litar på är man också beredd att låna till. Just nu är det få som litar på varandra i den europeiska skuldkrisens kölvatten.

Många menar att detta är ett tecken på att hela Europa eller i vart fall eurosamarbetet har så stora problem att det är på väg att misslyckas. Men det tror jag, precis som statsministern, är att dra helt fel slutsats. Det värsta problemet är skapat just i medlemsländernas huvudstäder, inte i Bryssel. Och utan EU och euron hade läget varit ännu värre än det läge vi har i dag.

Sverige, som ju står utanför eurosamarbetet, har på ett föredömligt sätt, tycker jag, bidragit med konstruktiva förslag till lösningar. Statsministern nämnde själv några av dessa. Jag vill ändå poängtera just de viktiga principer som bland annat utrikesministern och finansministern lyfte fram i en artikel i förra veckan, nämligen att om man ska göra insatser för att vända utvecklingen är det viktigt att man först gör vad som krävs för att återupprätta förtroendet, ställer stenhårda krav på öppenhet och på utomstående, oberoende insyn, granskning och kontroll i både krisande banker och länder.

Se därefter till att återkapitalisera bankerna, helst genom privata investeringar, men om det inte räcker får det offentliga träda till, först nationellt och i sista hand på europeisk nivå. Om skattebetalarna ska användas är det systemet och inte bankernas ägare som ska räddas. Huvudspåret blir då att staten temporärt tar över ägandet, ser till att skattebetalarna kan få tillbaka sina pengar om och när banken blir lönsam igen och också både säkerställer tillräckligt inflytande och minimerar risken för nya äventyrligheter. Här ingår självklart strikt kontroll över utdelningar, bonusar och löner, precis som statsministern nämnde.

Skötseln av bankerna måste också ligga på armlängds avstånd från politiken så att man får tillräckliga åtgärder på plats.

Dessa principer tror jag är avgörande för att inte bara möta skuld krisen på ett effektivt sätt utan också för att säkerställa just allmänhetens stöd i de viktiga reformer som kommer framöver.

Samtidigt vore det naivt att tro att enstaka beslut, om än så kraftfulla, skulle räcka för att vända utvecklingen i ett Europa som ända sedan jag föddes har varit föremål för återkommande kriser, ofta till följd av just vikande konkurrenskraft och växande statsskulder. Jag har nästan med en dåres envishet återkommit här i nämnden, tillsammans med statsministern, om vikten av tillväxtreformer. Jag välkomnar verkligen det brev som statsministern har varit med och tagit initiativ till. Jag delar också Socialdemokraternas syn på vikten av att vi nu måste titta framåt mot tillväxten.

Min fråga till statsministern är därför om han tror, kanske inte så mycket på söndagens möte som därefter, att vi snabbt kan få till stånd de viktiga diskussioner som krävs för att bättre rusta både EU och Sverige för att möta globaliseringens möjligheter och utmaningar och se till att säkerställa ett framgångsrikt reformarbete för att stärka den inre marknaden och stärka europeisk konkurrenskraft.

Anf. 6 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, statsministern, för föredragningen inför detta viktiga möte på söndag!

Från Miljöpartiets sida kan vi i mångt och mycket hålla med om många av de problemformuleringar som finns kring skuld krisen och vad som behöver göras. Det finns ju inte *en* lösning på det här utan det är nog många olika lösningar som måste till.

Vi är dock glada för att svenska folket röstade nej till euron för ett antal år sedan. Precis det som vi varnade för som problem med att ha ett stort euroområde är det vi ser i dag. Det är svårt att få *en* lösning för att kunna åtgärda problemen.

Så sent som i början av sommaren, tror jag att det var, genomfördes stresstester av banksystemen i EU-området. Då visades ingen direkt allvarsam min över att det såg illa ut. Ett par månader senare är det nästan tvärtom. Det är rena förfallet i många banksektorer.

Ett av problemen är ju att det är för mycket prestige i euroområdet. Man vill inte peka ut att det är problem med detta. Man försöker skyla över och nästan dölja krismedvetenheten. Därför har man tidigare varit inne på att få hjälp utifrån. IMF ska hjälpa till att belysa systemet och så vidare. Den vägen tror vi från Miljöpartiets sida är väldigt viktig med tanke på det som har hänt det senaste halvåret, att man faktiskt får bistånd utifrån med problemformuleringen och vad som behöver göras.

Det är helt uppenbart att bankerna inte ska räddas av skattepengar. Det måste vara aktieägarna som i första hand ska ställa upp med detta. Sedan vet vi också att väldigt många banker är ägda av stater. Till exempel ägs tyska banker ofta av delstater. Det kommer ju att påverka staterna i alla fall. Men finanssektorn måste vara med och betala vad det kommer att kosta.

Det står med i slutsatserna att införandet av en global skatt på finansiella transaktioner bör utredas och vidareutvecklas. Jag förstår att statsministern inte gillar det här. Då är frågan: Kommer han att försöka få bort detta från slutsatserna? Från Miljöpartiets sida vill vi absolut att det ska stå kvar och att Sveriges regering ska verka för att det kommer på plats så snart som möjligt som en möjlighet.

Däremot delar Miljöpartiet statsministerns uppfattning att euroobligationer inte är det mest passande. Vi förhåller oss väldigt avvisande till detta.

Sedan kommer vi till hur vi ska investera för framtiden och till avsnittet om klimatförändringarna. Det är så urvattnat och intetsärande att man nästan förvånas över att statsministern ens vågar visa det för EU-nämnden, med tanke på den höga svansföring som Sveriges regering har haft i de här frågorna, att det är EU som ska ta ledartröjan för att vi ska få åtgärder och för att vi ska få till ett internationellt avtal.

Här står det: EU kommer att fortsätta verka för ett ambitiöst ... Men det är väldigt få konkreta synpunkter på det viktiga FN-toppmötet i Sydafrika längre fram. Vi från Miljöpartiet skulle gärna vilja ha lite mer exakta formuleringar kring detta och ta steg framåt. Jag vet inte om statsministern har några sådana planer inför söndagen, att försöka nå starka formuleringar så att vi i alla fall når en 30-procentig minskning av utsläppen framöver. Det står inte alls med i slutsatserna nu, men från Miljöpartiets sida skulle vi gärna vilja se att det lades till.

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Först vill jag vända mig till Socialdemokraterna och understryka att det finns flera grundorsaker till problem i en lång rad länder i Europa. Det handlar dels om dålig budgetdisciplin, dels har vi flera ekonomier som inte är konkurrenskraftiga i den globala konkurrens som nu växer fram. Det är helt enkelt utomordentligt svårt att klara varuproduktion eller andra typer av industriell produktion i ett läge där Indien och Kina bygger ut kapaciteten oerhört fort.

Det har också, vill jag påpeka, inom Europa skett en förskjutning från väst mot öst, där också bättre och billigare produktionsförutsättningar

gäller. Det här sätter stort tryck på oreformerade ekonomier. Flera har dessutom haft problem med hanteringen av sina finansiella system. Man har alltså gått ut med mycket stora resurser av skattebetalarnas pengar för att täcka bankförluster. De har inte använt svenska lösningar utan andra, som vi tycker är sämre.

Det är också, som Marie Granlund påpekar, i flera fall tillgångsbubblor som har brustit. Det är för övrigt också en svensk erfarenhet att när tillgångsbubblor brister, när tillgångsvärden faller blottlägger det väldigt ofta följdproblem i det finansiella systemet. Saker och ting hänger ihop. Allt det här har förekommit, men väldigt lite har emanerat från euron som sådan. Det är grundläggande och olika problem i en lång rad länder som inte har åtgärdats tillräckligt.

När vi då pratar om tillväxtåtgärder vill jag säga att jag flera gånger inför nämnden har påpekat att det som förr kallades Lissabonstrategin men också det som nu kallas Agenda 2020 är en mycket ambitiös och tycker jag riktigt väl balanserad arbetsmetod för att fokusera tillväxtåtgärder. Det syftar till ökad sysselsättningsgrad men att man också tittar på hållbarhet. Det syftar till att säkerställa att vi har bra forsknings- och utvecklingsresurser inom EU-systemet. Det är bara det att länderna hela tiden blir väldigt kortsiktiga i krishantering och pratar mindre om eller genomför i alla fall inte de åtgärder som kommissionen och andra föreslår för att skapa tillväxt.

Låt oss ändå, som svar på frågan om vi bara ska svälta oss ur detta, konstatera att i den skuldproblematik som råder är det väldigt svårt att hävda att vi nu ska göra ännu mer med skattepengar, när vi har ett sådant kraftigt tryck från marknader att minska underskotten. Det kommer snabbt att bestraffas om länder som redan är kraftigt skuldyngda börjar göra slut på ännu mer skattepengar. Det skulle deras medborgare få betala på räntesidan genom att investeringar försvinner eller misstro mot det landet.

Finns det någonting man kan göra i ett läge där de flesta av ekonomierna i Europa sparar och höjer skatter? Ja, man kan öppna upp sina marknader. Man kan avreglera en del av de marknader som i flera fall i Europa fortsatt är i hög grad slutna. Sitter jag ned och pratar med små svenska exportföretag kan jag notera att kritiken ständigt återkommer.

Det finns ett skäl till att svenska företag snabbt blir exportföretag. Det beror på att man i vårt land med 9,4 miljoner invånare, vare sig man är varu- eller tjänsteproducerande, snabbt finner när man försöker växa att Sverige som marknad är för litet. Ska vi få verklig avsättning måste vi gå ut i världen. Vi måste få en bredd i vår marknad. Det gör att svenska företag i högre grad än de stora ländernas företag, om man ser på Tyskland och Frankrike, har erfarenhet av att snabbt möta förutsättningarna att försöka gå in i flera olika länder.

Vad möter de då? Inte en perfekt fungerande inre marknad där det bara är att ringa upp någon och säga: Nu kommer vi. Tvärtom möts man av hinder, bromsar, byråkrati, ovilja att släppa in och osjyst konkurrens. Detta handlar inte om andra delar av världen utan i vår del av världen. Det hindrar handeln och den hävstångseffekt som handeln utgör och som är en bra grund för tillväxt – som har gjort det här landet rikt.

Allt detta kan göras utan påverkan på statsfinanserna. Det går visst att göra saker. Titta på regelförenklingar, titta på vår mångåriga diskussion

om att försöka få patent att fungera på EU-nivå. Här bromsas det med hänvisning till att patentreglerna inte skrivs på tillräckligt många språk. Det är den typen av diskussioner som Europa till slut inte har råd med om vi menar allvar med att klara oss i en ny global konkurrens.

Frågan om transaktionsskatten togs också upp av Miljöpartiet. Det finns skrivningar som har antagits i Europeiska rådet vid ett par tillfällen där det står en hänvisning till global finansiell transaktionsskatt, som vi har ställt oss bakom. Om alla är med på att införa den kan vi diskutera den. Då bör noteras att G20 säger absolut nej. De största ekonomierna i världen, framför allt USA, säger att de aldrig kommer att gå med på den.

Då finns frågan inom EU-systemet om vi i ett läge där vi globalt inte får igenom en finansiell transaktionsskatt ändå ska gå vidare med antingen EU-27 eller eurozonen. I fråga om EU-27 är det ganska tydligt att Storbritannien inte tänker införa detta. I Storbritannien ligger City of London. Där finns större delen av den finansiella transaktionskapaciteten i Europa. Vi ska ha klart för oss att London och Storbritannien utanför ett Europa som någon annanstans har infört transaktionsskatter innebär att den typen av transaktioner snabbt flyttar från där skatten finns till där den inte finns, i så fall London.

Det är min uppfattning och vår erfarenhet att om en transaktionsskatt införs i ett område – inte heltäckande – flyttar transaktionerna. Det är kapital vi talar om. Det är sådant som rör sig bara via knapptryckningar på datorerna. Det är mycket lätttröligt och gränsöverskridande.

Det kommer mycket snabbt att utvecklas metoder, konsulter och byråer som berättar hur man kommer bort från denna skatt. Skatten är vacker att hålla tal om men i praktiken kommer den inte att ge särskilt stora intäkter. Om den införs styckevis och delat kommer den i hög utsträckning inte att fungera.

Om eurozonen väljer att gå fram med den skatten kommer vi att få allvarliga problem i bland annat den finansiella sektorn i Tyskland. Det måste i slutändan naturligtvis vara deras ställningstagande att göra. Därför är regeringens uppfattning att en sådan skatt, styckevis och delat, är olycklig. Den kommer att riskera jobb och en del av framtiden för den finansiella sektorn också här i Sverige och i Stockholm.

Det frågas ofta om inte banker och finansiella institutioner ska betala. Är transaktionsskatter bästa sättet att få dem att betala? Är det ägarna som bär en finansiell transaktionsskatt? Jag vill definitivt hävda att om det är något bankerna är duktiga på så är det att lyfta ut avgifter på sina kunder. Det finns tv-inslag nu på kvällarna som handlar om att bankerna inte låter avgifterna stanna hos ägarna. De lyfts ut till kunderna att betala.

Vi har valt en annan metod som mer tydligt går mot ägarna av bankerna, baserat på våra erfarenheter av 90-talskrisen. Det är därför vi har infört stabilitetsavgifter för bankerna. De ska bygga upp sin egen motståndskraft i fonder, som i realiteten gör att de först får använda mer av sina egna resurser innan de eventuellt begär hjälp av någon annan. Det är därför vi talar om att ytterligare öka kapitaltäckningskravet. Det är alltså ägare som måste gå in med mer resurser. Så sent som i dag på morgonen hörde jag hur banker försöker värja sig mot detta eftersom det kommer att innebära att ägare får gå in med större resurser.

Vi har sagt att vi vill använda den metod som också Gustav Blix nämnde från den artikel som Anders Borg och Carl Bildt har skrivit,

nämligen att också i Europa använda den metod vi har använt. Om vi till slut ska använda offentliga medel för att rekapitalisera banker ska det ske på ett sätt så att vi får motsvarande betalning i ägarstarka aktier för att vara på med på uppsidan när en finansiell institution återfår ett bättre marknadsvärde. Det menar jag är bästa sättet att säkra inför väljarna att vi inte skickar notan till skattebetalarna. Det är därför bankhanteringen i Sverige inte har kostat svenska skattebetalare några pengar när den i andra länder har lett till att statsskulden har fördubblats. Det spelar alltså oerhört stor roll hur man hanterar finanskriser.

Om ni vill – vilket ofta förekommer i svensk debatt – se till att ägare och institutioner är med och betalar måste vi diskutera hur reglerna ska utformas. Jag menar att just det vägval som har gjorts med stabilitetsavgifter, att säkerställa betalning för eventuellt ianspråktagande av offentliga resurser, är väsentligt mer pricksäkert och åstadkommer det vi vill, än en transaktionsskatt som införs styckevis och delt.

Vi delar uppfattningen att fördragsförändringar inte är önskvärt. Jag anhängiggör för nämnden att det talas mycket om detta. Jag kommer att problematisera förutsättningarna för fördragsändringar inte bara i vårt land utan i många länder och hävda linjen att här finns mycket som kan göras utan fördragsförändringar.

Det här kopplar också till frågan om att hålla ihop EU-27. Det är min bestämda uppfattning att vi är 27 länder som har talat om för våra respektive befolkningar att vi har ett inflytande och ett gemensamt ansvar för Europa. Jag vill inte se en klyvning av Europa, och jag har därför försökt att motverka tendenser att dela upp det – bland annat på det sätt ni kommer att se på söndag där EU-27 övergår i ett toppmöte mellan EU-17.

Även här finns idéer om att gå längre när det gäller koordinering av EU-17. Det talas om nya särskilda avtal för att fördjupa samarbetet mellan dessa 17 länder.

Det är ofta så att när det är kris och många ropar på åtgärder vidtas även åtgärder som vi inte omedelbart tycker är de bästa. Då får vi försöka vara konstruktiva med andra typer av förslag. Vår uppfattning kommer att vara att försöka hävda EU-27, och det är därför jag anhängiggör att vi arbetar med att försöka få in texter som säkerställer att EU-27:s inflytande över gemensamma frågor ska respekteras även i fortsättningen.

Miljöpartiet frågade om positionerna inför klimattoppmötet. FN har utsett en ny klimatchef, en kvinna som heter Figueres, som har att försöka föra vidare en FN-process som ett tag var av banan men som nu åter är om inte helt på plats så åtminstone i förarsätet i form av FN – vilket vi välkomnar. Tendensen att försöka lösa frågan i sidogrupper är i grunden inte framkomlig. Vi försöker hålla ihop oss omkring en global lösning.

Behöver vi gå upp till 30 procent i Europa? Det finns ett tryck i världen på att vi ska anta en andra åtagandeperiod inom Kyotoprotokollet. Det finns goda skäl till det. I Kyotoprotokollet finns ramverket för hur vi ska sköta internationell klimatpolitik. Om vi stryker bort Kyotoprotokollet försvinner många grunder. Efter några års erfarenhet av dessa förhandlingar kan man bli oerhört osams om mycket som handlar om procedurer och definitioner. Därför kan det vara klokt att behålla det vi ändå har åstadkommit i själva Kyotoprotokollet.

Problemet är att en lång rad icke-europeiska länder som skrev på det första Kyotoprotokollsåtagandet säger sig nu vilja gå ur Kyotoprotokol-

let. Det är stora utsläppsländer, bland annat Ryssland och Japan. Det ser ut som att en andra åtagandeperiod isoleras till bara Europa. Det blir ett Kyotoprotokoll för Europa.

Det är i grunden bra att denna kontinent tar som enda världsdel ansvaret för att ha rättsligt bindande reduktionsmål. Men det har vi redan. EU har ett sådant mål, det gemensamma 20-procentsåtagandet som dessutom är solidariskt skuldbördefördelande mellan våra EU-27. Det blir bara Europa som har detta. Resten av länderna är utlämnade till olika former av nationella åtaganden.

Nu har jag i och för sig flera gånger påpekat att jag tror att det kommer att vara den enda framkomliga vägen, det vill säga att sätta ihop buketten av nationellt bindande åtaganden – framför allt om man har lyssnat till kinesiska, indiska och amerikanska politiska ledare. Problemet är att de åtagandena samlat inte tillräckligt mycket löser tvågradersmålet. Europa har en del i det, som Ulf Holm påpekar, men vi löser det inte ensidigt i Europa. Det kommer att kräva andra och bättre åtaganden av snabbväxande utsläppsekonomier. Sedan har vi det uppenbara: Världen saknar fortfarande ett riktigt amerikanskt deltagande. Det förblir otroligt svårt att komma förbi det faktum att USA inte som världens näst största utsläppsland har åtaganden som ligger i någon sorts rimlig paritet till de ansträngningar andra gör.

Jag tycker också att det är viktigt att påpeka att om vi ska gå upp till 30 procent är det även inom EU-27 oförlöst hur en sådan uppskalning ska ske. En lång rad länder är av uppfattningen att om en uppskalning till 30 procent ska ske inom EU ska det vara frivilligt. Länder får själva välja om de deltar i uppskalningen till den genomsnittliga 30-procentsreduktionen. Det kan vara så många som sju åtta länder som säger att de inte är med – även stora utsläppsländer, många av dem koncentrerade i östra Europa. Jag har fortfarande inte hört svaret på frågan om vem som tar hand om deras andel, de som inte väljer att gå upp till genomsnittligt 30 procent.

Jag har lärt mig i politiken att så länge du inte vet vad du säger ja till avvaktar du. Det är möjligen en udda idé jag har, men jag tycker att det är bra att veta vad det jag förbinder Sverige att vara med och göra ger för konsekvenser. Detta är inte löst. Det syns också i tyska och danska ställningstaganden för att uppgradera sig till en högre nivå. De har skrivit in ”fotnötter” i sina beslut där det står att de förutsätter att besluten inte får ytterligare konsekvenser. Ni får ursäkta, det kan vi skriva in men det är inte själva problemet i frågan. Vi måste enas om att det antingen handlar om alla EU-27, då får alla ta sin del av bördan att klara det ytterligare åtagandet, eller också hittar vi på en lösning där vi adderar till vissa länder i någon sorts coalition of the willing. Att bara lova utan att ha löst frågorna är att skapa kaos i internationella förhandlingar.

Jag ska gärna bidra till att föra frågan framåt. Jag har tryckt på. Jag har pratat med Helle Thorning-Schmidt, ny dansk statsminister och ansvarig för det inkommande danska ordförandeskapet i EU. Jag har uppmuntrat henne till att driva på frågan, och jag har sagt att jag gärna deltar som stöd eftersom jag har jobbat med frågan i flera år. Jag tror att vi kan bli ett bra team eftersom Sverige och Danmark ligger långt framme i frågorna. Mer behöver göras. Där håller jag med Ulf Holm, men jag har

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag ska göra några reflexioner och ställa en fråga.

Tyskland och Frankrike är nyckelländer framöver. Angela Merkel säger att Tyskland har fördjupat och vidgat det europeiska samarbetet sedan 1950-talet, i 60 år. Tyskland har inte gjort det för att Europa sedan ska splittras och falla isär. Det är inte längre fråga om bara euron utan det handlar om Europas samarbete.

Vi har i Sverige en historia av att vi har hållit oss utanför allt utom det ekonomiska samarbetet där vi alltid har försökt att vara med så mycket som möjligt, inklusive valutasamarbetet på 70-talet.

Jag vill höra statsministerns reflexioner om att vi numera måste se det som en bjudande plikt att medverka till att Europa utvidgar och fördjupar sitt samarbete. Statsministern har varit inne på detta. Jag tycker att det är en helt central punkt vad Sverige ska göra i den nuvarande krisen.

Låt oss se på de ekonomiska frågorna, det vill säga skulder och underskott. Kan det inte vara ett problem för Sverige att vara med i ett mer bindande samarbete där man fokuserar på att gemensamt försöka komma överens, styra och disciplinera varandra vad beträffar budgetunderskott och skulduppbyggnad? Det är saldot som alltid räknas. Det är inte fråga om vilka skatter eller vilka utgifter som vi ska lägga oss i utan att förhindra att situationer byggs upp som sedan skadar grannarna.

Det är lättare att bejaka den inställning jag har om man får vara med och besluta. Det är naturligtvis så. Där är vi handikappade i den meningen att det tyvärr symboliskt blir lite olyckligt att statsministern och nio andra länder får gå ut ur salen kl. 16 på söndag medan euroländerna fortsätter. Som det nu ser ut kommer de att fatta de helt avgörande besluten.

Men grundinställningen från Sverige vore det som sagt intressant att höra.

Statsministern nämnde den franska hållningen att fördjupa samarbetet ytterligare, och den har en direkt utestängande effekt om den skulle slå igenom. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi lyckas hindra Frankrike och likasinnade länder att stänga ute Sverige och andra länder från kärnan i det europeiska samarbetet. Vi har, såvitt jag förstår, Tyskland som en viktig bundsförvant i att försöka stoppa detta. Det är väl också en del av konflikten mellan Tyskland och Frankrike.

Det är ett väldigt formativt skede i europeisk politik. För Sverige är alltid de här situationerna där vi riskerar att hamna på undantag mycket farliga. Vi är inte med men hade kunnat vara med i Euro plus-pakten, som är en av dessa nya konstruktioner för att förbättra den ekonomiska styrningen i Europeiska unionen. Jag skulle även vilja höra statsministerns syn på detta.

Det var min fråga och mina reflexioner.

Anf. 9 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för en tydlig och klar genomgång av de svenska positionerna i de båda inläggen.

Det är ett allvarligt läge för många länder och banker, och det är oerhört viktigt att EU med sina insatser kan stabilisera situationen. Diskussionen har redan rört hur detta ska gå till: Hur ska ägarna ta sitt ansvar? Hur ska kapital tillföras? Ska det vara en skatt på transaktioner? Eller ska det vara den svenska modellen med en stabilitetsavgift, som vi alla tycker var framgångsrik och som borde vara intressant? Det har också varit diskussioner kring Tobinskatten eller den globala skatten, där det finns en öppenhet om den blir global, möjligen om den omfattar hela EU. Statsministern har där varit tydlig i sin argumentation.

Min ena fråga är: Hur biter de svenska argumenten? Jag delar statsministerns uppfattning att de är logiska, visar sig fungera och är starka. Vad är hindren för dem? Det är utmärkt att Sverige för fram dem, och vad kan oddsen möjligen vara för att det kan vända åt det svenska hållet, att man går mot en stabilitetsavgift snarare än en transaktionsavgift?

Den andra frågan är lite mer långsiktig. För att få fart på ekonomier och konkurrenskraft krävs det i EU 2020-jobbet ett brett spektrum av åtgärder. En punkt som man tar upp ordentligt nu inför toppmötet är hur vi ska minska de administrativa bördorna för företagen och småföretagen. Det är väldigt bra formuleringar. Kommissionen uppmanas att ytterligare koncentrera sina ansträngningar att minska den övergripande administrativa bördan särskilt för små och medelstora företag, och även välkomnar rådet kommissionens utfästelse om att förenkla för mikroföretagen, för dem med bara några anställda, och se att det blir bättre. Man ser fram mot att det här arbetet intensifieras, och man vill återkomma till det redan vid mötet i december 2011.

Det här låter väldigt bra. Vi vet att vi i Sverige också har varit mycket engagerade i detta. Det går åt rätt håll. Problemet är att företagen inte alltid upplever detta. Vi ser nu till exempel när jordbrukspolitiken ska reformeras att det är en hel del nya regler och konstruktioner som komplicerar och inte förenklar.

Jag gläds åt det som statscheferna och statsministrarna nu kommer att säga, och det är bra att EU jobbar med det. Kan statsministern bedöma hur substansen i detta är i de 27 länderna? Vilken effekt får man ut av det? Hur är fördelningen vackra ord kontra reella resultat?

Anf. 10 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Tack, statsministern, för informationen!

Jag har full förståelse för att man vill rädda bankerna i Europa. Det framgick också i meddelandet här att det är av stor vikt att hitta rätt diagnos för att kunna bota krisen. Diagnosen, som vi ser det i alla fall, på det sätt man har genomfört den gemensamma valutan är att man har gått baklänges. För att göra det rätt från början när man inför en gemensam valuta börjar man oftast med ett gemensamt skatte- eller finanssystem. Det har man inte gjort. Man visste att man aldrig skulle kunna sälja in det här hos väljarna från början, för då skulle man förlora folkomröstningarna. Därför har man gått in bakvägen, och därför ser vi i dag de här konsekvenserna.

Man kan aldrig bota en sjukdom genom att dämpa symtomen – det är ju det vi sitter här och försöker göra i dag.

Så länge som vi har en finanssektor som utgår från girighet och människoförakt är det inte så konstigt att fondförvaltare har samma låga för-

troende som bilförsäljare eller politiker. Det är den svåra situationen vi i dag sitter i. Jag har väldigt svårt att se att skattebetalarna i längden är beredda att betala gång efter gång när sådana här kriser uppstår. Man är trött på politiker, trött på euron, trött på EU, trött på åtstramningspaket och trött på globaliseringseffekter.

Det har blivit en väldigt komplicerad situation. Jag är helt medveten om att det är ett enormt infekterat läge just nu. Att utifrån den bakgrunden föreslå ytterligare integrering och ytterligare starkare harmonisering och överstatlighet tror jag kommer att leda till ännu fler revolutionsliknande upplopp, som vi i dag börjar se runt omkring, särskilt om det blir så att länder kommer under tvångsförvaltning. Det är definitivt inte något bra läge. Det är den analys vi har av det hela.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Det kan vara viktigt att komma ihåg att när man skulle sätta de här skuldkriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten, som jag i min inledning påpekade att flera länder sedan inte har följt när det gäller vare sig budgetunderskott eller skuldnivåer, valde man att sätta dem till att inte gå över 60 procent som skuldandel av tillgångar. Skälet till det var att man ville ha lite respektavstånd till det som de flesta experter anser är mer volatila nivåer, alltså där statsskuldnivåer som närmar sig 90 procent börjar bli svåra att omsätta för ett enskilt land, där räntebördan av att omsätta sin egen statsskuld blir så betydande och en växande del av statsutgifterna.

Jag kan lova er att det inte finns en enda väljare i något enda land som vill betala räntor på statsskulden. Man skulle vinna varenda folkomröstning och vartenda val på temat ”vi tar bort de där räntebetalningarna”. Problemet är att det är betalning för gamla försyndelser. Om man är ut och är in lever över sina tillgångar blir det till slut så att räntorna ska betalas. Det är ingen skillnad på ett enskilt hushåll som lever med kreditkortsskulder och en nation i det hänseendet. Man måste betala sina skulder, och de där räntorna är aldrig roliga att betala.

Problemet när man når 90-procentiga nivåer är, som sagt, att det blir som en gökunge i statsfinanserna. Det tar åt sig alltmer av utrymme och tränger undan resurser för skola, för sjukvård, för allt det som många väljare tycker är viktigt.

Man blir också alltmer utsatt för ränteförändringar, det vill säga varje liten ränteförändring blir så mycket värre om man har 90-procentiga skuldnivåer jämfört med om man kanske har 50 eller 40. Problemet är att det också prissätter marknaden, för man inser att det här landet får allt svårare att klara sitt åtagande. Det blir mer och mer riskförknippat med att detta lands skulder växer.

Därför har vi en grekisk, portugisisk, italiensk och brittisk situation där räntorna stiger i takt med att de får växande skulder, och en svensk omvänd situation där räntorna sjunker i takt med att vår skuld minskar. Dagens Industri påpekade det för en vecka sedan. Vi har nu så låga räntor i Sverige att om man tittar på realräntesidan lånar Sverige gratis. Det är så liten risk och så små skulder som Sverige har jämfört med andra, det vill säga att man får förstärkningar i positiva spiraler när man sköter och minskar sina skulder och motsatt när de ökar.

Då nämnde jag 90 procent. Problemet är att vi har länder som ligger över 100 procent i statsskuldsnivåer, som Italien och Belgien. Och vi har Grekland, där vi kanske inte ens är riktigt överens om hur stor skulden egentligen är men att den ligger någonstans på 160–170 procent på väg uppåt. Då är vi i ett läge för ett land med en stor befolkning där diskussionen blir: Nu är de på nivåer där de rimligen inte längre ens kan klara att hantera detta. Då blir det diskussioner: Kan ett land gå i bankrutt? Kan de ställa in sina betalningar?

Det här är diskussioner vi ibland har fört om länder i Latinamerika men som helt plötsligt nu handlar om Europa. IMF, som vi förr mest såg som några som åkte runt och stöttade andra delar av världen, har nu Europa som huvudmarknad. Det är där problemet sitter.

Då säger man: Men skriv ned skulderna! Det pratas ibland om att halvera den grekiska statsskulden. Men då ska ett land av Sveriges storlek bli av med hälften av sina skulder. Det är bara det att det är någon som äger de skulderna. Det är någon som har stått för de pengarna, som helt plötsligt bara ska strykas. Den tillgång man hade på ett papper någonstans där det stod 100 ska plötsligt bara strykas – det finns inte längre.

Det är stor risk att när den tillgången stryks reagerar vi som småsparare, blivande pensionärer eller banker och finansiella institutioner med upprördhet: Det där tyckte vi inte var så bra! Vi vill inte att vår tillgång bara stryks. Det är det som är dilemmat.

När man börjar tala om att nu kraftigt ta ned skuldnivåer handlar det om att fördela massvis med miljarder i tillgångar som över en natt ska försvinna. Vem ska stå för det? Den som ibland säger att det bara är att visa ledarskap, att sätta ihop det på söndag och lösa det, har kanske inte riktigt insett vad det är vi försöker lösa. Jo, det är helt enkelt att fördela bördan av att massvis med skulder ska försvinna.

Det kan framför allt vara länder som hör det från andra länder: Ni bör lösa det, men kom ihåg att vi inte vill vara med. De kanske inte tycker att det är det mest perfekta argumentet. Det är åtminstone inte det land de börjar lyssna på: Ni har alltså meddelat att ni inte vill vara med – okej, tack så mycket. Men då kanske vi pratar med dem som vill vara med och lösa detta. Det är en del av förklaringen till att man går ned till ett mindre antal länder.

Det är bara att ställa frågan. Vi kan till exempel inte vara med i ett enda åtagande någonstans i Europa med mindre än att vi har stöd i Sveriges riksdag. Jag kan inte förpliktiga en skattekrona utan att det finns ett stöd i Sveriges riksdag. Det är bara att fråga riksdagens partier: Ska Sverige vara med, eller ska vi inte vara med? Ska vi vara med och stödja länder som är utsatta?

Vi har gjort det, mycket på marknadsvillkor, till Lettland, Island, Irland och i flera fall. När vi tittar på Lettland och Island har de inte ens använt särskilt mycket av de resurser vi satte upp som möjliga. Det har skett kraftiga förbättringar i de länderna.

Men ska vi vara med i ett läge där det kanske handlar om reala förluster, alltså inte lån till marknadsvillkor utan förluster? Ska vi tala om för svenska väljare att de har fått ta en stor förlust därför att vi har varit med och tagit bort skulder som Grekland över en längre tid har byggt upp? Det är det som frågan handlar om.

Om vårt svar är att vi inte vill vara med på det har vi överlåtit åt någon annan att säga till sina väljare: Men vi vill vara med på det. Det är förmodligen tyskar. Det är det som just nu sker i Europa. Alla pekar på någon annan: Ni borde nog ta hand om det.

I Grekland säger man: Vi vill inte ha några mer sparåtgärder. Självklart inte! De anser inte att de har levt över sina tillgångar. Men de lever de facto i en situation där de inte klarar sina egna utbetalningar av socialförsäkringar och offentliganställdas löner med mindre än att de får ytterligare ett bidrag utifrån. Annars är pengarna slut. Det är ett stort behov. Det handlar om att återkommande var sjätte eller var sjunde vecka få stora utbetalningar för att människor som jobbar i offentlig sektor i Grekland över huvud taget ska kunna få några löner. Annars är det slut – det kommer inga pengar på kontot. De har inga resurser i Grekland.

De kan protestera. Det är mänskligt – det får man förstå. Men det är inte så märkligt att alla de som nu är med och närmast på veckobasis finansierar grekiska löneutbetalningar har lite synpunkter på hur länge detta ska pågå och hur mycket Grekland måste göra för att rätta mun efter matsäcken. Det är precis de här diskussionerna vi för.

Jag vill tillägga en annan sak. När en sådan här skuld ska fördelas – titta på Grekland – går det också rakt in i banksystemet, för det är även statspapper som över en natt blir värdelösa, statspapper som ofta finns i finansiella institutioner och i banker. Då kommer helt plötsligt stora skulder in i banksystemet igen. Kom ihåg att det var väldigt mycket krisens förlopp 2008, att det fanns reella skulder och dessutom rykten om att skulderna var större än vad de var.

Det är därför vi har sagt: mer transparens, mer genomlysning av banksystemet. Men till slut handlar det om reella förluster, som bankerna måste hantera. Om vi inte står redo att kunna rekapitalisera, stärka deras motståndskraft i samma stund som i så fall ett land får en skuldsanering, kommer det ena landets problem snabbt att bli bankernas problem. Och banker hänger ihop i vår moderna värld. Det är därför vi säger: Banker är inte eurozonen. Banker är Europa, förmodligen förgrenat över hela världen. Det är också svenska banker.

Vi måste ha svaret när vi löser Greklands problem hur vi också står redo att ta följdvägen in i banksystemet.

Då är vår uppfattning att Sverige måste vara med där. Vi kan inte ha attityden att detta är något som andra ska lösa, för detta påverkar även våra banker. Det säger vi också till våra vänner i de länder som ligger utanför eurozonen. Det är detta som vi hoppas kunna bidra till konstruktivt. Det är därför jag skriver brev, och det är därför vi skriver debattartiklar där vi föreslår svenska lösningar.

Staffan Danielsson frågar: Lyssnar alla på Sverige? Nej, alla lyssnar inte på Sverige. Det är synd, det. Men vi får stor respekt och har stor närvaro i de här diskussionerna, dels för att mycket av de paket som har satts på plats jobbades fram under svenskt ordförandeskap, dels för att vi i Sverige har gedigen erfarenhet av egen bankkris på 90-talet och av hanteringen 2008–2009. Jag skulle vilja säga att man lyssnar betydligt mer till oss än vad som vore motiverat bara utifrån vår storlek.

Vi har ett Europa där det myllrar av olika förslag, inte sällan med idén att någon annan ska ta hand om det hela och att vi själva ska slippa, men jag tror att jag på ett korrekt sätt har beskrivit hur de olika utma-

ningarna hänger ihop och att jag anser att vår attityd fortsatt ska vara att delta konstruktivt och bidra till lösningen, framför allt på banksidan. Alla svar har vi inte, men vi har som sagt presenterat en del förslag till hur det skulle kunna se ut.

Precis som vi inte kan göra några åtaganden som gäller svenska skattepengar utan stöd i riksdagen behövs stöd i riksdagen för ett djupare deltagande i bland annat Euro plus-pakten. Det förutsätter stöd i riksdagen, vilket inte har varit möjligt.

Jag vill framhålla, också som svar till Carl B Hamilton och Staffan Danielsson, att EU på senare år har utvecklat en lång rad strukturer för att kunna hantera den här typen av problem. Stabilitets- och tillväxtpakten nämns ofta, och vi har den europeiska terminen och Agenda 2020. EU bygger ut metoder för kontroll och granskning av regel- och budgetefterlevnad och lägger tryck på tillväxtorientering. Jag tycker att kommissionen ofta gör ett bra arbete med detta. Man har kvalitativt mycket bra underlag med råd.

Kom dock ihåg vad jag sade i mitt tal. Man kan hitta på hur många strukturer som helst, men om länderna gör för lite hänger det inte ihop. Nationalstaterna måste i den meningen också reformera sig för att leva upp till de krav som ställs.

Man skulle inte ge en fullständig bild av detta om man inte samtidigt påpekar att det har varit en hel del nyreglering och protektionism i Europa. Detta säger jag som svar på Staffan Danielssons fråga. En del av de krispaket som syftade till att hålla uppe efterfrågan följdes ofta med krav på ring-fencing, det vill säga att alla resurser skulle stanna i det egna landet och ingenting skulle bli gränsöverskridande. Det innebär att vi alltså skulle förstärka protektionismen för att säkerställa att allt vi gör bara gynnar oss och ingen annan. Det är lätt att hålla tal om sådant, men det man i grunden talar mot är frihandelns idé. Man talar för ökade murar.

Det har pratats väldigt mycket nyprotektionism i Europa på senare år, och det finns fortfarande i debatten. Det ärliga svaret är att det också är något vi får kämpa med att berätta att öppen handel är rätt svar. Öppen handel är det som har gjort oss rika. Protektionism leder fel.

Här hänvisar jag också till mitt brev som behandlar just smarta regleringar. Det är en absolut central del av att bättre reglera, minska regelbördan, sänka trösklarna och uppmuntra till gränsöverskridande. Detta är centralt för att Europa som kontinent ska ta sig ur det som nu sker.

Till Margareta Sandstedt vill jag tillägga en sak. Jag redogjorde tidigare för hur vi har resonerat för att säkerställa att notan för problem i den finansiella sektorn inte hamnar hos skattebetalare och kunder utan att ägare och ledning i banker och finansiella system får ta ett större ansvar. Det är viktigt att påpeka att vi samtidigt måste ha metoder för att undgå att banker faller okontrollerat. När banker faller okontrollerat stryps samhällsekonomin, och de verkliga förlorarna på det är småsparare – människor med små ekonomiska marginaler i sitt liv som får se stora värden gå till spillo och göra stora åtstramningar. Är det något vi har lärt är det att vi behöver nationella och gemensamma strukturer för att hantera banker som fallerar eller riskerar att fallera, men vi ska göra det på ett sätt så att vi har klart för oss hur notan fördelas. Vi tror oss ha lärt oss en hel del

Anf. 12 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för genomgången! Förslaget till slutsatser är en liten katalog över tidigare åtgärder som inte har lyckats. Samtidigt har vi nu en akut social kris. Miljoner människor blir arbetslösa. Miljoner människor blir fattiga. Miljoner människor tvingas emigrera över Europeiska unionen på grund av denna fattigdom. Sannolikt har vi också en akut bankkris som kan nå ända in i de franska och italienska banksystemen om ingenting görs. Därför är det lite bekymmersamt att förslagen på åtgärder är så begränsade.

Jag instämmer inte i beskrivningen av detta som nästan uteslutande en skuldkris. Det är alldeles uppenbart att det också handlar om en finanssektor som har haft ett överdrivet risktagande, vilket man nu betalar priset för, och att det är en kombination av skuldkris, en finansiell sektor som har tagit stora risker och en euro som är helt dysfunktionell. Den ledde först till överhettning och nu till att man inte kan stimulera ekonomierna med ränta eller växelkurs.

Jag och Vänsterpartiet tror att det behövs helt andra åtgärder – en mer strikt reglering av banksektorn, där förslagen är otillräckliga, en möjlighet att lämna euroområdet för att återvinna den konkurrenskraft som man inte har liksom en ordnad nedskrivning av Greklands statsskuld. Det är inget roligt alternativ, men alternativet betalningsinställelse och en kaotisk nedskrivning är sannolikt sämre. Detta borde ha gjorts för länge sedan.

Den stora frågan här och den som diskussionen går runt som katten kring het gröt är den backstop som finansministern har snuddat vid några gånger.

I dag kunde vi på nyheterna höra att man planerar att öka kapitalet i EFSF till 2 000 miljarder euro. Det är en summa som är så stor att det nästan är svårt att begripa vad den innebär. Jag antar att detta är den backstop som statsministern talar om och att det ska vara både en europeisk bankakut och en europeisk akut för stater som inte klarar av att finansiera sig. Då är naturligtvis frågan – statsministern har snuddat vid den – om Sverige ska vara med och garantera eller betala in medel till denna enorma fond som ska vara den europeiska bankakuten, antingen det nu blir i EFSF-formen eller i någon annan form. Ska vi vara med och riskera miljarder efter miljarder av svenska skattepengar för att rädda franska banker? Det är detta som det egentligen handlar om.

Statsministern har antytt att han är villig att ge sig in i detta. Jag menar att när vi röstade nej i folkomröstningen 2003 valde vi att inte kliva på Titanic. Då valde vi att inte ge oss in på den resa som man nu bara kan beklaga att euroområdet har gett sig in på. Jag menar att vi inte ska riskera svenska skattebetalares pengar – miljard efter miljard – för att rädda ett banksystem i exempelvis Frankrike eller Italien. På den punkten skulle jag vilja ha ett tydligt besked av statsminister Fredrik Reinfeldt. Är statsministern beredd att på toppmötet nu i helgen förhandla om en lösning av den här typen med svenska skattepengar?

Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen! Precis som statsministern säger är den finansiella oron i Europa stor och kräver allvarliga och kraftfulla åtgärder. Vi står bakom regeringens linje inför förhandlingarna. Mina frågor är alltså kanske lite mer på det mjuka området.

Statsministern säger att det nu handlar om ledarskap. Det svenska exemplet från 90-talets kris visar på behovet av både åtgärder på det finansiella området och av sparåtgärder, vilket krävde en politisk konsensus och politiska åtgärder över blockgränserna. I det perspektivet saknar jag en klar signal och uppmaning från rådet till de olika länderna med allvarliga ekonomiska problem om att hitta breda politiska lösningar.

Kan statsministern säga något om hur man resonerar här? I exempelvis Grekland har oppositionen och de olika parterna på arbetsmarknaden kraftfullt opponerat sig, och man verkar inte komma framåt när det gäller gemensamma lösningar. Frågan är vad det politiska systemet ger för signaler för att man ska ge stöd.

Den andra viktiga frågan gäller den arabiska våren och stöd och handelsinvesteringar i framför allt Nordafrika. Det kommer att gynna både den europeiska ekonomin och dessa länders ekonomi. Handel är alltid en vinn-vinn-situation.

Sveriges riksdag har en delegation till den parlamentariska församlingen i Medelhavsunionen. Vi var nyligen i Egypten och fick mycket bra information från olika delar av samhället men hamnade också mitt i vad som egentligen var den värsta krisen sedan den folkliga resningen i våras, nämligen när man slog ned den koptiska kristna gruppens demonstration och ett trettio-tal personer dödades.

Många kvinnor i Egypten känner att jämställdheten är på tillbakagång. Frågan är: Vad kan Europeiska unionen göra i de handelsförbindelser som kommer att upprättas och i de stödfunktioner – bistånd och så vidare – och vad kommer man att ställa för krav på religionsfrihet, allas lika värde, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, frisläppande av politiska fångar och så vidare? Det är ju viktigt att slutsatserna markerar inte bara att vi ska stödja dessa länder och investera utan att vi i våra relationer på det ekonomiska området samtidigt ska ställa krav på mänskliga rättigheter och demokrati.

Anf. 14 FREDRIK OLOVSSON (S):

Ordförande! Statsministern gjorde ju inte vägen för en deleuropeisk transaktionsskatt. Det kan man väl förstå, även om han själv genom sin inställning möjligen bidrar till att den kan vara just deleuropeisk.

Trots detta är det många som pekar på att den finansiella sektorn behöver lämna ett större bidrag till gemensamma utgifter och offentliga finanser än den gör i dag. Sektorn har inte bara bidragit med stora kostnader, utan den är också enligt flera utredningar och undersökningar underbeskattad.

Därför räcker det inte att man som statsministern bara säger nej till en transaktionsskatt. De alternativ som statsministern lyfter fram – kapitaltäckningskraven för banker och stabilitetsavgifter till stabilitetsfonder – är i sig bra och nödvändiga. Kapitaltäckningen bidrar till att bankerna själva kan klara förluster innan andra behöver ge sig in i det, och stabilitetsfonden, i alla fall i den svenska varianten, ska finansieras av sektorn

för att klara framtida stödåtgärder som man kan behöva om man hamnar i nya problem. Men ingen av dessa åtgärder bidrar direkt med ökade intäkter till exempelvis välfärd. De tar bort en del risker och kostnader som kan uppstå till följd av sektorns misslyckande, men de bidrar inte med ytterligare intäkter.

Därför kvarstår Marie Granlunds fråga om statsministern delar synen att finansiell sektor långsiktigt bör bidra mer till offentliga finanser i Sverige och Europa. Om man inte ser transaktionsskatt som en möjlig lösning bör man komma med en annan lösning på det problemet. Då är varken stabilitetsfond eller kapitaltäckning för banker ett direkt svar på frågan.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Jonas Sjöstedt fångar den sociala oro som finns i delar av Europa och inte minst i Grekland. Den är lätt att förstå. Jag har nämnt det förut. Här kommer krav på ytterligare åtstramningar i länder som länge har levt över sina tillgångar, men en stor del av befolkningen tycker inte att just de har gjort det. Det är mänskligt och förståeligt, och det leder till nya generalstrejker. En har inletts i dag igen i Grekland.

Det är dock lite svårare att hänga med Jonas Sjöstedt i förlängningen av resonemanget. Han konstaterar att det är stor social oro i delar av Europa, men sedan vill han att jag ska säkerställa att jag aldrig på något sätt tänker se till att Sverige är med och löser de problemen. Den typen av nationalism kan man ju stå för: Okej, de har det jobbigt, men lova mig att vi aldrig bryr oss om det eller blir en del av lösningen! Det går kanske hem i Sverige, men om alla regeringar sade så i sina parlaments respektive EU-nämnder skulle grekerna bli rätt ensamma. Då är jag rätt övertygad om att de inte skulle klara situationen.

Vi kan diskutera vad skälet till detta är. Jag vill understryka, Jonas Sjöstedt, att jag inte har sagt att det bara handlar om dålig budgetdisciplin. Jag har hänvisat till finanssektorn som en del av detta. Jag har redogjort för hur jag tycker att Sverige har försökt säkerställa att finanssektorn också får bära ett större eget ansvar.

Vi har också signalerat, utan applåder, en vilja att ytterligare öka kapitaliseringskravet i svenska banker och institutioner. Inom EU-systemet driver vi nu kravet att Sverige ska få gå längre än vad som medges i internationella överenskommelser.

I grunden handlar detta om att det finansiella systemet har en inbyggd instabilitet. Det är institutioner med litet eget kapital som exponeras för stora risker. De stora riskerna som man förr ansåg var säkra tillgångsvärden som inte kunde sjunka, statspapper som var evigt säkra, har vi lärt oss nästan inte finns. Statspapper visar sig kunna bli osäkra. Tillgångsvärden kan sjunka. Helt plötsligt blottläggs stora skulder i institutioner som har litet eget kapital. Då kan slutsatsen bli att vi ska se till att dessa inte finns, men då upphör vårt ekonomiska system att fungera. Vi kan säkert föra en diskussion om detta om det är det Jonas Sjöstedt tycker att vi ska göra. Men det får långtgående konsekvenser om vi inte har ett finanssystem i världen som möjliggör för företag att agera och fungera, som möjliggör för småkunder att spara och finansiera bostäder och låna för att köpa bostadsrätter och villor. Då upphör väldigt mycket av livet såsom vi känner det att fungera. Jag tror inte att det är svaret. Jag tror inte

att svenska folket ropar på den revolutionen. De vill att vi säkerställer en ökad stabilitet och ett ökat ansvarstagande i den finansiella sektorn. Det är precis det jag menar att denna regering har ägnat sig åt i flera år, det vill säga att bygga ut motståndskraften och regelverket för att säkerställa detta med fortsatt respekt för att vi behöver dessa finansiella institutioner.

Det är riktigt att det inte står så mycket om slutsatser eftersom detta inte är de sista slutsatserna. Det kommer fler förslag inför söndagen. Det pågår diskussioner. Det är bara att följa internationella medier där det förs oerhört mycket diskussion om hur förslagen exakt ska stämmas av. Det finns förslag som är olika från olika länder.

Det är också viktigt att påpeka hur ordningen är tänkt att vara vid hanteringen av stora skulder i det finansiella systemet. Det börjar med den privata sektorn. Det börjar med ägarna. Vi vill säkerställa att det gör riktigt ont för ägarna att begära offentliga medel, det vill säga att man förlorar ägarandelar. Då kanske man tar ännu lite mer ansvar innan man hör av sig.

Sedan handlar det om offentliga åtaganden, och vi ska ha klart för oss att det huvudsakligen är nationella insatser för att sköta sina respektive banker. Det har en del länder redan gjort, och andra har inte gjort särskilt mycket. EFSF, som är tänkt att användas som verktyg, är eurogemensam, och den är Sverige inte med och finansierar. Det är den man diskuterar att höja upp.

Det jag konstaterade, och det är bortom alla de här åtgärderna, är att återkommande djupa bankproblem också kommer att påverka Sverige. Därför tycker jag att vi i den delen ska vara konstruktiva för att se om vi kan hitta rekapitaliseringsinstrument som är gränsöverskridande. Jag tycker inte att det hänger ihop att ha attityden att det får ni sköta och sedan bli fundersam över varför vi får problem i det svenska banksystemet och vad vi ska göra åt det. Jag kan berätta för nämnden att stora, djupgående problem varhelst de uppträder i finansiella banksystem runt om i Europa kommer att ha påverkan på det svenska banksystemet. Därför tycker jag att det är bra att vi försöker ha ett inflytande just i den delen. Jag har inte sagt att vi ska gå in i EFSF. Vi respekterar folkets beslut att vi står utanför euron. Jag tycker att det är ett stort nationellt ansvarstagande. Jag försöker dessutom påverka detta nationella ansvarstagande till att bli lite bättre i uppbyggnad när det gäller hur man ska fördela risk och skuld på det sätt som jag nu har angivit.

När det gäller den arabiska våren kan jag berätta att jag träffade Jibril som är andreman i Libyen. Han kallas ibland för premiärminister i ett övergångsråd som nu styr Libyen. Det är några saker som vi ska komma ihåg i samband med den arabiska våren. Det gäller Tunisien, Libyen och Egypten. Det är stolta nationer som inte har vår erfarenhet av demokrati och i flera fall har levt med decennielång diktatur som de personer jag har träffat, bland annat denne Jibril, har varit om att resa sig mot. Det är folkliga resningar, och de är ofta väldigt stolta över detta.

Vi säger så här: Vi är gärna ett stöd för att få en demokratisering på plats. Intressant nog satt jag och diskuterade kvinnors rättigheter med Jibril. Vi diskuterade hur vi ska stärka det civila samhället framför allt genom att ge kvinnor större möjligheter att delta i det offentliga livet, våga bli en del av det demokratiska som nu ska växa fram och våga kandidera till olika poster. Jag tycker att det är väldigt hoppfullt.

Men det är också viktigt att komma ihåg att det inte är säkert att de tycker att det är den bästa idén att européer kommer och berättar för dem hur de ska göra. Det är gamla kolonialvälden i deras ögon som redan har gjort tillräckligt mycket för att skapa problem. Därför är det inte alls säkert att de är beredda att lyssna på oss om vi inte är väldigt ödmjuka. Det är så samtalen går.

Vi ser detta som en rörelse i arabvärlden som går mot demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter, men vi vill också vara ett stöd i processen och inte sätta oss till doms över hur det exakt ska se ut, för i så fall tror jag att de kommer att be oss lämna. Och då är jag inte lika övertygad om att detta kommer att gå lika tydligt i rätt riktning. Det är en svår balans.

Jag tror att en väldigt viktig aktör i detta som jag också träffade i FN:s generalförsamling är den turkiske ledaren Erdoğan. Han är i grunden en demokratiskt vald ledare för ett mycket stort och betydelsefullt muslimskt land. Här träffar de en muslimsk ledare som berättar för dem att demokrati är rätt. Han sade att han kommer att vara mycket tydlig med detta att det är rätt med demokrati. Jag inser att det finns de som har invändningar mot Turkiet och mot Erdoğan, och det kan man framföra, men om vi ser honom i den här kontexten att han faktiskt är folkvald och möter ledare som funderar på om demokrati är så bra tror jag att han gör väldigt stor nytta. Det är bra om det utformas ett sådant stöd på olika sätt.

Vi är naturligtvis villiga att se hur vi kan hjälpa till i den här världshistoriska omvandlingen så att den landar rätt när det gäller det humanitära och att bygga ett civilt samhälle. Vi vill finnas till stöd för tolerans när det gäller olika religioner och hur man bildar politiska partier. Det är precis där jag tror att svenska resurser ska finnas på plats. Det var det jag diskuterade med denna Jibril.

När jag säger att jag tror att vi har hittat en metod för att säkerställa att banker i högre utsträckning bär sina egna risker frågar Fredrik Olovsson hur vi säkerställer att de är med och i högre utsträckning finansierar våra välfärdsåtaganden. Till följd av det har vi bland annat bolagsskatten. Om jag minns rätt tror jag att till exempel Nordea är en av våra stora bolagsskattebetalare. Det är en skattebas som är högst betydelsefull för våra offentliga finanser. Det rör sig på hundramiljardersnivån. Men jag vill understryka att det är väldigt många företag som innovativt försöker hitta vägar bort från att behöva betala denna skatt. Alla som jobbar med skatter gränsöverskridande i globaliseringens tidevarv möter detta problem att vi i slutändan måste ställa oss frågan hur vi får in skatter. Det är inte alltid samma sak som att ta fram en skattesats och sedan se vad som händer. Det är det man gör i Grekland. Man inför skatter som de sedan inte betalar. Det drar inte in några pengar som gör staten starkare. Det måste vara en uppbörd som fungerar. Det måste vara skatter som människor, bolag och institutioner är beredda att betala.

Det är därför Sverige har varit så framgångsrikt. I det här landet betalar folk sina skatter i allt högre utsträckning. Det tror jag återspeglar att de i flera fall tycker att de är rimliga. Då tycker jag också att man via bolagsskatten kan få bland annat banker att bidra till välfärdsfinansieringen. Min invändning är att det ni säger är ert syfte inte kommer att åstadkommas. Jag hävdar att det ni föreslår inte fungerar. Ni säger att vi ska göra det här för att få in mer pengar. Jag hävdar att det inte kommer

att fungera. Det kan vi föra en diskussion om, men det är min invändning. Jag tror att bolagsskatten är mer effektiv. Jag är mer rädd för att det snarare blir investeringar och jobb som försvinner ut ur Sverige, det vill säga att det har en kostnad genom att det driver ut. Jag tycker att det är olyckligt i ett läge där massvis med andra länder som gör mindre ansträngningar kommer att ta upp en hel del av dessa investeringar och resurser bara på grund av att de inte införde samma skatt. I papperen står det att om den globalt införs lika överallt kan vi diskutera det, men det är inte där vi för diskussionen. Det är därför jag har invändningar. Jag tror inte att den fungerar.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi har fyra fem minuter kvar av vår maximala tid, men jag tror ändå att det är ganska lagom att vi avrundar nu i stället för att starta en ny omgång.

Anf. 17 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Jag vill säga att vi har en avvikande mening som jag skulle vilja redogöra för. Vi tycker att regeringen ska uttala sig positivt om en skatt på finansiella transaktioner och att det ska vara Sveriges position. Vi vill att man höjer ambitionsnivån när det gäller utsläppen av växthusgaser till 30 procent för hela EU till år 2020, och vi vill att man klargör att det inte är aktuellt att bidra med svenska skattepengar till någon form av europeiskt bankräddningsinstrument. Det är vår avvikande mening.

Anf. 18 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Vi har ingen avvikande mening mot rådsslutsatserna, men vi har en avvikande mening mot den svenska positionen när det gäller avfärdandet av en transaktionsskatt eller finansskatt. Vi vill uttala oss positivt för en sådan, och vi vill också att ambitionerna ökas på klimatområdet. Vi delar Vänsterpartiets uppfattning att det borde öka till 30 procent.

Anf. 19 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Vi har också en avvikande mening när det gäller att regeringen bör se positivt på en finansiell transaktionsskatt. Vi anser också att rådsslutsatserna är väldigt defensiva på klimatområdet. Vi vill se skrivningar som innebär en minskning på minst 30 procent som mål.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar att det finns tre avvikande meningar som inte är riktigt likalydande och att det för övrigt finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Därmed tackar vi statsministern för i dag.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi Anders Borg med medarbetare välkomna.

Vi fortsätter på det europeisk-ekonomiska temat. Jag börjar med att ge Anders Borg ordet för en återrapport.

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Jag kan vara relativt kortfattad när det gäller återrapporten. Kärnan i mötet blev den frukostdiskussion som vi hade och som, tror jag, varade till strax före lunch kring det som helgens övningar ska handla om. Det blev mer spontant ett läge att ha en längre diskussion kring de olika komponenterna i en europeisk krislösning. Jag tänkte att det är bättre att vi tar det under huvudforum, för det är exakt samma frågeställningar.

Vad gäller exitstrategi, stora underskottsprocedurer och G20-processer var det i praktiken mycket kortfattat.

Vi fick inte något försök att öppna upp klimatslutsatserna – ska jag väl nämna särskilt för Ulf Holm – det beror kanske på att vi har ett polskt ordförandeskap. Det brukar ju vara bland annat polackerna som harklar sig i de här frågorna. Möjligtvis har det varit bra.

Vi hade en rätt gedigen förhandling kring infrastrukturen på de europeiska finansiella marknaderna, där vi nådde enighet >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

De nådde en överenskommelse, vilket var positivt av det enkla skälet att eftersom London i praktiken utgör tre fjärdedelar av derivathandeln är det lite märkligt om man beslutar om ett europeiskt regelverk och kör över dem. Samtidigt var det bra att vi slutförde arbetet med att få en större tydlighet och öppenhet kring just derivathandeln.

Det var ett relativt okontroversiellt möte när det gäller de punkter som där avhandlades.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Eftersom ingen begär ordet beträffande återrapporten lägger vi den till handlingarna.

Vi går till information och samråd inför det extra mötet den 22 oktober.

Anf. 24 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fredrik Reinfeldt har redovisat en hel del överväganden kring Grekland, rekapitalisering, förstärkning av EFSF och ekonomisk styrning. Jag ska därför försöka vara relativt kortfattad, så kan vi ta en diskussion sedan.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har inte fått den slutliga redovisningen från IMF ännu. Den kommer inför styrelsemötet om en eller två veckor. Den kommer inte att föreligga

i samband med detta möte, vilket innebär att den grundläggande bedömningen återstår att göra.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Man ska komma ihåg att det är en enorm utbetalning som ska göras. Det är 8 miljarder euro. Det är mer än hela det lettiska programmet.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Vad euroländerna tänker göra med Grekland eller vad Grekland tänker göra med sin skuld vet vi inte riktigt ännu. Euroländerna för den diskussionen slutet mellan sig själva. Det kan vara naturligt, givet att deras bidrag är närmare 6 miljarder av den här tranchen. Vårt bidrag är den lilla del som vi bidrar med till valutafonden.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

När det gäller rekapitaliseringen av banksektorn finns det ett huvudalternativ. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Jag antar att Fredrik Reinfeldt har redogjort för de principer som vi antar ska vara gällande för den. Vi anser att det ska vara en korrekt värdering, att man ska vara beredd att göra ordentliga genomlysningar av bankerna och också ta ned aktiepriserna, om nödvändigt, och att utgångspunkten bör vara att man är beredd att ta över banker, om det är nödvändigt.

Vi kan bara minnas själva att när Carnegie föll ihop var strukturen fullt trovärdig redan på eftermiddagen. Så snart staten hade klarlagt och sagt "Vi tar över" var saker och ting i ordning. Det är också viktigt för att offentliga medel ska komma tillbaka och så vidare.

I första hand kommer rekapitalisering att ske genom att den europeiska bankmyndigheten EBA gör någon typ av stresstest och fastställer någon typ av grundnivå för kapital. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Då är det upp till bankerna att under någon tidsperiod – som inte kan vara alltför lång – skaffa sig det kapitalet. Om de inte kan det måste grundregeln vara att de då går till sina nationella stater för att få tillgång till kapital. Några av de staterna kan då förmodligen behöva stöd från EFSF för att klara det.

I tredje hand kan det handla om en europeisk backstop. I huvudalternativet görs detta av euroländerna.

Jag tycker dock att vi inte ska stänga dörren för att försöka nå en lösning på EU-nivå. Det är av flera skäl.

1. Det är allmänt en fara för Europa att vi delar upp oss för mycket i euroländer och EU-länder.
2. Det är inte självklart att alla banker med problem kommer att tillhöra euroområdet, och det är alldeles uppenbart – vilket kanske är det allra mest avgörande skälet – att det inte finns ett eurobanksystem utan det finns ett europeiskt banksystem. Det är tydligt att man inte kan säga det, inte minst alldeles uppenbart med östra Centraleuropa, där det de

facto i mycket stor utsträckning är euroländernas banker som är aktiva. I grund och botten är det ett europeiskt problem och inte ett eurolandsproblem när det gäller banksektorn. Det gäller alldeles särskilt om man gör bedömningen att det inte bara är en fråga om statsfinansiell vanskötsel utan att banksystemet i sig är en del av orsaken.

Jag tycker som sagt att vi bör hålla öppet för att man ska kunna hitta en lösning på EU-nivå >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det har aviserats att det eventuellt finns behov av att ha ett extra EU-nämndsmöte. Det är i så fall om någon typ av EU-27-lösning blir aktuell. Då måste vi helt enkelt kalla in nämnden och redovisa ett sådant förslag för er. Men något sådant förslag finns inte i dag, som det ser ut att landa i, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Då kommer vår hållning naturligtvis att vara att våra fyra principer bör vara vägledande. Men vi ska också vara realistiska om deras lust och vilja att lyssna på våra predikningar, om inlägget sedan avslutas med: För övrigt ska ni betala detta själva. Prudentliga predikningar brukar vara mindre intresseväckande om de inte åtföljs av någon typ av solidarisk deklaration.

Beträffande EFSF:s resurser vet ni att man har höjt lånekapaciteten i den. Men eftersom diskussionen nu rör länder som Spanien och Italien – Spanien har precis nedgraderats, och Italien har den tredje största skulden i världen i nominella termer, efter USA och Japan – så måste man, om man behöver göra insatser där, hitta instrument för att förstärka EFSF.

Jag har i tidningarna i dag sett att man nämner beloppet 2 000 miljarder. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Ska vi ha någon roll i detta tror jag att den – även om vi inte är inne i euroområdet diskussioner – måste vara att vi försöker bidra med att man tar detta framåt. Det är ju väldigt besvärligt att se hur vi ska klara vecka ut och vecka in med den typ av press som vi har på banksystemet utan att återhämtningen skadas på allvar.

När det gäller den ekonomiska styrningen är det sagt att Van Rompuy ska återkomma. Vi har inte sett Van Rompuys förslag, så det blir ett mått av torrsim i övningen.

Våra grundläggande principer för detta – som jag tror att vi delar med de andra nio länder som står utanför – är att vi för det första har förståelse för att euroländerna behöver förstärka sin grundläggande beslutskompetens. För det andra får det inte spilla över på inre marknaden och finansmarknadsfrågor som är centrala för hela EU-27. För det tredje måste vi på alla sätt signalera att vi nu är i en fas där vi i kanske uppemot ett decennium har en stor grupp av länder utanför, och då måste samarbetsformerna mellan eurogruppen och EU som helhet fungera.

När det sedan gäller hur euroländerna ska organisera detta har ni läst papperet från kommissionen. Man får väl säga att det är en del justeringar av den grundstruktur som vi nu har.

Vi har sett holländska förslag om att inrätta >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< någon typ av förstärkt kommissionsperson som har ökade befogenheter. Lite, lite grann som det permanenta ordförandeskap vi har på utrikessidan kan man tänka sig att

man rör sig mot, alltså en kommissionär som också är ordförande i ett eller flera råd, till exempel eurogruppen och Ekofinrådet.

Det är väl inte en lösning som är så jättedålig för oss, för kommissionen är i grund och botten en mycket öppnare institution än eurogruppen. Att vi har en koppling till kommissionen tror jag är en fördel.

Jag tror att jag stannar där. Jag kan naturligtvis svara på frågor, så får vi ta det vidare därifrån.

Anf. 25 BO BERNHARDSSON (S):

Herr ordförande! Tack, finansministern, för informationen och synpunkterna! Jag tänkte börja med att anknyta till vad statsministern sade tidigare om vårt ansvar att delta i krislösningarna.

Det är alldeles klart att vi är en del av Europa även om det också är uppenbart att det finns euroländer och icke-euroländer och att det har en innebörd att vi har valt att stå utanför. Samtidigt är det, som finansministern sade, knappast så att vi har ett eurobanksystem, utan det är mer likt ett europeiskt banksystem.

Som kommentar till det här att vi inte kan springa undan och säga att det är någon annan som måste lösa det – det var väl mest statsministerns ord – skulle jag dock vilja säga att vi inte kommer undan, för vi har en stor banksektor. Skulle det värsta inträffa kommer den krisen att slå in i det svenska banksystemet, och då blir vi tvingade. Vi får så att säga vår beskärda del av olyckan, så det är inte så att vi springer undan eller kommer undan.

Vi i Sverige har, dess bättre i enighet, en lite annan uppfattning än man har ute i Europa när det gäller hur banker ska räddas. Vi menar att ägarna ska ta sitt ansvar, och när staten ska gå in ska man också, så långt det är möjligt, försäkra sig om att man kan återvinna de pengar man har satt in. Detta innebär bland annat att banker kan förstatligas. Sedan kan man inte göra mänskliga tragedier som följer i spåren av en sådan här kris ogjorda, men man kan så långt det är möjligt försäkra sig om att kunna återvinna det kapital man sätter in. Där har vi en annan syn.

Om det då blir aktuellt, vilket det sannolikt blir, att diskutera hur Sverige skulle medverka vid sidan av att vi måste rädda vår egen banksektor utgår jag från att den frågan står väldigt högt på vår dagordning, därför att vi kan inte gå in hur som helst. Vi måste ha rimliga garantier för att de medel som vi satsar och som andra – medborgare och skattebetalare – satsar ska kunna återvinnas.

Det var den första kommentaren, som det naturligtvis också ligger en fråga i, även om jag vet att vi tycker ganska lika.

Vi har också fått någon sorts oroväckande signaler från fackföreningsrörelsen i Europa. Vi har ju sådana kontakter. Jag vet egentligen inte riktigt hur det hänger ihop, men jag ställer frågan ändå: Vet Anders Borg någonting om det här? Det vi hör är att man skulle koppla utbyggnaden av EFSF, och att man gör om det till någon sorts suverän bankmyndighet, till att ställa krav som liknar dem som ställts i andra sammanhang när det gäller lönebildning, alltså ingripa i de processer som vi menar är nationellt beslutsfattande.

Jag kan inte bli mer precis än så, men det kommer sådana signaler om att fackföreningsrörelsen har reagerat och vill ha upp det på dagordningen. Har Anders Borg hört något sådant? I så fall utgår jag från att vi är

överens om att det där gillar vi inte. Det är en sak att man måste ställa krav på dem som får lånen eller länder som är berörda att de har en plan för att återkomma till balans i hygglig tid och på rimliga villkor. Det är en sak. Det är inte bankerna direkt som är indragna i lönebildningsprocessen. Det är en helt annan sak att gå in och peta, som man har gjort, i frågor som lönebildning som vi menar är nationell kompetens.

Jag signalerar detta nu, eftersom vi har fått signaler om det.

Jag ska kanske inte bli långrandigare än så, men jag måste ändå säga att det kvarstår en oro för att hela det här projektet, krishanteringen, riskerar att bli till en rätt förstörande process. Vad menar jag med det? Jo, jag menar att det intygas ständigt att vi också ska syssla med sysselsättningsskapande åtgärder och åtgärder som kan höja konkurrenskraften. Det vill säga, man kan inte bara spara sig ur det här problemet, utan vi måste både ställa krav på att det finns idéer om hur man ska återkomma till balans när det gäller offentliga ekonomier och samtidigt orka göra offensiva satsningar som faktiskt gör att vi har en framtid och inte bara elände som framtid.

Där är vi fortsatt väldigt bekymrade. Utvecklingen liknar rätt mycket recession. Det finns en uppenbar risk för det. I vissa länder är det ett faktum – ordentligt. Det ser ut som att vi först ska ha en rejäl förstörande process, och sedan någon gång, i en osäker framtid, ska vi ta itu med de offensiva sysselsättningsskapande åtgärderna.

Det håller inte, utan det måste finnas en möjlighet att faktiskt göra det man pratar om samtidigt som man kräver långsiktiga reformer för att få balans.

Anf. 26 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack, finansministern! Mitt inlägg är på samma tema som Bo Bernhardssons anförande.

Om vi ska gå in, som finansministern var inne på, med att vi borde ha en EU-27-lösning är frågan om Sverige är ensamt om den uppfattningen. Har andra länder som är utanför eurogruppen men med i EU samma ingång som finansministern i det här, det vill säga att vi borde vara med på detta, eller är det en helt svensk uppfattning? Finansministern sade ju mycket tydligt att det i dagsläget är det så att eurogruppen inte blickar ut över hela EU-området i detta.

Om det nu är så att Sverige vill vara med och det blir en position till på söndag, då är följdfrågan: Vad blir då Sveriges andel av den här EFSF-faciliteten? Hur mycket bör Sverige då gå in med, om vi ska gå in? 2 000 miljarder är en ganska ofantlig summa, och då är frågan vilken nivå Sverige ska ligga på i så fall.

Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (M):

Jag välkomnar verkligen både Ulf Holms och Bo Bernhardssons inlägg. Poängen med EU-nämnden är att vi kan ha fördjupade diskussioner. Det är väldigt viktigt att vi har möjligheter till det.

När det gäller Sveriges ansvar tycker jag att det finns en typ av försök till logisk uppdelning som är att euroländerna är ansvariga för finanspolitik och penningpolitik i euroområdet. Då är det logiskt att de har huvudansvaret för räddningsoperationer till exempel för länder som Grekland och Portugal som är medlemmar i euroområdet. Vi har sagt att vi på

bilateral basis ibland kan göra avsteg från det, men det är därför vi har sagt att ett inträde i EFSF inte är på banan eller ligger i korten.

Sedan ligger det i detta, som Bo Bernhardsson säger, också den andra naturliga uppdelningen: att vi inte kommer undan ett europeiskt banksystem. Antingen får vi betala priset för att det europeiska banksystemet får en kris och det landar här hos oss, eller så försöker vi på olika sätt bidra till att det inte blir någon kris. Därmed slipper vi en tyngre börda själva.

Jag tycker därför att det kan vara en poäng med att diskutera en europeisk nivå.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Det kanske låter som ett märkligt uttryck i det här sammanhanget, men jag har följt så många bankkrishanteringar i världen att jag känner en väldigt glädje över att vi har en så stor samsyn kring detta här i Sverige. De fyra principer vi har lagt fast, med tuff värdering, kapitalinjektioner, professionell ledning på armlängds avstånd från politiken och återvinning av skattebetalarnas pengar, är det som gjorde att vi en gång i tiden har klarat det här, och det är där andra länder brister när de har fått dra på sig väldigt stora kostnader.

Detta är naturligtvis vårt bidrag till den diskussionen. Många länder visar stor förståelse, och många kan till och med säga, särskilt när mötena är över, att i grunden förstår de att det är så här man *borde* göra. Sedan är de lite förundrade över att man *kan* göra det, av olika ideologiska skäl.

Detta ska vara vårt bidrag. Det ska stå högt upp på vår dagordning att argumentera för dessa grundprinciper.

Sedan vill jag bara säga till Bo Bernhardsson att låt oss nu notera, så att vi inte blir alltför svartsynta, att de länder som har klarat sig genom den här krisen också har klarat sig igenom den med bättre tillväxt och bättre fungerande arbetsmarknader. Länder som Tyskland, Österrike och Sverige som har tre grundläggande drag – ordning och reda i offentliga finanser och en arbetsmarknad som präglas av både flexibilitet och ordning – har klarat sig mycket bättre. Det är också de länder som faktiskt har varit mer framgångsrika med tillväxtpolitiken, så det är fullt möjligt att bygga gedigna strukturer på sikt. Sedan delar jag naturligtvis Bo Bernhardssons bekymmer för att detta inte riktigt är det vi med nödvändighet ser i Sydeuropa.

När det gäller kopplingen till krav på länderna är det endast i samband med EFSF-medverkan kring landfinansiering jag har sett detta yrkas, på samma sätt som gäller Portugal, Irland och Grekland. Sedan finns det i euroländernas skrivningar i kommissionspapperet förstärkta övervakningsmekanismer, dock inte kopplat till arbetsmarknaden. Den koppling som Bo Bernhardsson har hört om har inte jag hört i något sammanhang. Jag har över huvud taget inte hört att man har talat om att just förstärka kopplingen till arbetsmarknaden. Att över huvud taget tala om konditionalitet måste i sådana fall gälla om länderna i fråga har ett behov av kapital.

Låt mig också säga att när det gäller rekapitaliseringen av banker villar förstaansvaret på bankerna. De flesta banker har fortfarande vinster. De vinsterna kan man sätta in i det egna och kvarhålla som eget kapital.

För de svenska bankerna, med de vinster vi nu ser, skulle det vara ett väldigt kraftigt steg för att öka kapitaltäckningen.

Det finns en möjlighet till marknadslösningar för det absolut stora flertalet av dessa banker, även om de naturligtvis värjer sig mot det. De allra flesta stater klarar av att hantera det här själva. Både Sverige och Tyskland skulle utan svårigheter kunna hantera dessa bekymmer. Det är först i fjärde hand det kan vara fråga om en europeisk backstop, och då är det mycket logiskt att kraven är mycket hårdare. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Men om det ska finnas en kollektiv dimension i detta är det väldigt rimligt att kraven på att skydda skattebetalarna blir mycket hårdare, och det tror jag också att man har en större förståelse för. Då blir det ju andra länders skattebetalare som ytterst ska ta någon typ av ansvar, och då måste man få tillbaka pengarna. Det måste finnas genomlysning så att man förstår på vilka priser de här pengarna går in och så vidare, annars tror jag att det blir helt omöjligt att försvara ett sådant system även om det då bara ska ligga inom EFSF.

Jag tror alltså att våra hårda krav nog möter större förståelse på EU-nivå än vad de gör nationellt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Men en backstop ska finnas där för att den inte ska användas. Det är lite grann det som är idén med den.

Anf. 28 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Först när det gäller idén om en sorts europeisk finansminister eller specialkommissionär är frågan vilken roll denna person får, om man måste ändra fördraget och så vidare. Men det är egentligen en utveckling mot en sorts finansministerfunktion på EU-nivå. Vi menar att den i så fall bör vara förbehållen euroländerna. Det räcker med Anders Borg för vår del, för Vänsterpartiet. Vi behöver ingen ytterligare finansminister.

När det sedan gäller en sorts europeisk backstop bakom EFSF – en europeisk bankakut eller vad det blir för någonting – finns det en uppenbar risk att man går in med mycket pengar samtidigt som man räddar banksystemen, att bankerna inte bär sin del av de skuldnedskrivningar som kommer att ske, att man kanske gör otillräckliga reformer på finansmarknaden och att man inte vägleds av de fyra gyllene svenska principerna när man gör detta och så vidare. Det är en uppenbar risk att skattepengarna bara strömmar in i de europeiska banksystemen, att man kanske inte får tillbaka allt och att man inte åtgärdar de grundläggande problemen. Detta beror på hur det formuleras i slutändan. Men jag tycker att det är en mycket riskabel modell.

Slutligen en synpunkt om Europeiska investeringsbanken som jag vet att man överväger att använda på något sätt i koppling till en sådan struktur. Jag tycker att man ska fundera i andra banor på Europeiska investeringsbanken därför att det är en viktig och välskött institution i dag i EU-systemet och faktiskt en av de få tillgångar som vi har som skulle kunna gå in och höja investeringsnivåerna i krisländerna för att få i gång hjulen

och bedriva någon sorts stimulanspolitik, för att koppla till det som Bo Bernhardsson sade. Där kan faktiskt EIB spela en positiv roll när det gäller att komma ur krisen. Jag tycker att man ska tänka på EIB i dessa termer.

Anf. 29 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Jag ska börja med att framföra min uppskattning till regeringen för att man är emot Tobinskatten. Det skulle döda bankväsendet om man lägger ytterligare avgifter på kunderna. Därför tycker vi att det är bra att man är emot den.

Vi förstår också att euroområdet behöver stärka sina mekanismer inför framtiden. Men vi delar också oron för att man flyttar skuldbördan och garanterar bankernas kapital så att det nu framstår som att man inte åtgärdar själva grundproblemet. Själva modellen kan man nästan likna vid en curlingverksamhet, och det har i slutändan inte bidragit till något gott i längden. Det skulle därför vara intressant att höra finansministerns reflexion kring det.

Avslutningsvis skulle jag vilja fråga finansministern om regeringen i nuläget är öppen för att utöka IMF.

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har inte tagit ställning till dessa förslag därför att det helt enkelt är omöjligt att analysera någonting som man inte ser. Så fungerar inte politik i Sverige. Vi får fram papper som vi analyserar och förhåller oss till. Nu sitter vi och talar om vad vi alla har läst i tidningar, och det är naturligtvis ett otillfredsställande sätt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Margareta Sandstedt nämner att hon är skeptisk till Tobinskatten. Det är tydligt att det har funnits en svensk syn som vi delar om att skatter i grund och botten är en nationell kompetens och att vi inte tror på att använda skatter direkt eller indirekt för att skapa medel till EU. Man försöker här lite grann att ta sig över det nationella självbestämmandet i skattefrågan, och det är vi naturligtvis skeptiska till.

Vi har vidgat IMF:s resurser. Sverige har flera gånger signalerat att vi har en beredvillighet om det är den vägen man vill gå framåt för att göra ytterligare insatser. För vår del har det mest handlat om att vi har varit oroliga för att krisen ska gå utanför Europa. Grundidén måste vara att euroländerna har huvudansvaret för euroländerna. Det måste på något sätt vara en basutgångspunkt. Om det sedan blir andra strukturer kan man också tänka sig det.

Jag tror att det finns en stor sannolikhet för att det som vi nu ser är ett europeiskt toppmöte denna vecka. Sedan har vi det stora G20-mötet om ytterligare någon vecka. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< IMF har en oerhört central roll, inte minst mot bakgrund av det som jag nämnde för Jonas Sjöstedt, att upprätthålla en strikt och noggrann genomgång som inte politiseras av olika tänkbara hänsynstaganden.

Anf. 31 KARL SIGFRID (M):

När statsministern var här fick vi exempel på hur man kan se allt fler som talar om denna transaktionsskatt nästan som om den hade ett egenvärde för att kollektivt bestraffa finanssektorn och i förlängningen bankkunderna som blir resultatet av det. Men det är färre som talar om hur denna skatt ska inkasseras och av vem och hur dessa pengar ska användas. Det är en rätt viktig aspekt på det hela.

Då undrar jag vilka idéer som ventileras i de kretsar som finansministern rör sig i.

En annan poäng som jag vill framföra är att den lätta positionen att inta i sådana här sammanhang är att man ska stimulera sig ur krisen och få hjulen att snurra och andra uttryck som används. Samtidigt är det detta som man har gjort under lång tid och som har lett till denna situation. Någon gång måste man återställa en balans, vilket med nödvändighet innebär att man gör motsatsen till att stimulera ekonomin, nämligen att man får acceptera en ganska djup och lång lågkonjunktur. Är det den analys som finansministern gör?

Anf. 32 STAFFAN DANIELSSON (C):

Vänsterpartiet säger nej till att Sverige på något vis ska delta i en aktion för att rekapitalisera dessa krisbanker, trots att jag menar att det är uppenbart att situationen utan en insats nu skulle bli dramatisk för medborgarna i de länder som är drabbade. Deras alternativ är i stället att man ska öppna för en ordnad nedskrivning av Greklands statsskuld.

Min fråga till finansministern handlar om att det som nu är på bordet främst är en förstärkning av EFSF där Sverige kan vara med på ett hörn. Hur realistiskt är alternativet att i stället börja skriva ned olika länders statsskulder, och skulle inte Sverige även i ett sådant läge beröras?

Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (M):

Jag börjar med Karl Sigfrids frågeställning. Det finns många skäl till att transaktionsskatten diskuteras. Ett skäl är naturligtvis att det i allmänhet finns en stor frustration och ilska över banksektorn. Och vad ska man säga? Det är alldeles uppenbart att banksektorn har ställt till mer problem än kanske någon annan samhällssektor under det senaste decenniet. Det är därför lätt att förstå att man känner en sådan lust.

En annan sak som man kan ha förståelse för är att det ska vidtas åtgärder som förstärker systemet. Statsministern nämnde här stabilitetsavgiften. Jag har i andra sammanhang mer som en tentativ idé nämnt någon typ av likviditetsavgifter som kan parkeras i valutareserven.

Vi ska också konstatera, vilket gjordes här tidigare av Fredrik Olovsson, att eftersom finansiella transaktioner är momsbefriade finns det ett mått av underbeskattning i denna sektor.

Skälet till att transaktionsskatten är ett mycket dåligt alternativ är just det som Karl Sigfrid är inne på, nämligen att vi inte kommer att kunna inkassera pengarna. Den ger stora skadeverkningar. Det nämns 1–2 procent av bnp, vilket är en jätteeffekt i dessa sammanhang, i kommissionens underlag. Samtidigt kan man räkna med att en mycket liten del av intäkterna inkommer.

Det enda sätt som man kan ta sig runt detta är att man gör den global. Men gör man den för euroländerna eller för euroområdet flyttar natur-

ligtvis tradingen till USA. Det är svårt att se något annat. Ett minimum vore att Europa, USA och Kina gjorde detta tillsammans. Om man inte har handelscentrumen i Asien och inte USA med är det mycket svårt att se hur detta ska kunna ge några stora skatteintäkter.

När det gäller diskussionen om att stimulera och hantera underskott tillhör jag dem som tror att man inte kan stimulera med mindre än att man faktiskt har långsiktig uthållighet. När man spenderar pengar som man inte har påverkar det mer hushållens sparande än någonting annat.

I grund och botten tror jag att den bästa krispolitiken är den som man bedriver före kriserna.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Därför måste det bli ett paket, och med mindre än att man är klar över alla tre delarna kan man inte göra någonting. Om man å andra sidan inte gör någonting kommer dessa bekymmer att fortsätta, och då brinner återhämtningen i banksektorn upp.

För svensk del tycker jag, som sagt, att deltagande i en europeisk backstop är tänkbar. EFSF måste dock vara euroländernas ansvar givet att de har gemensam ekonomisk politik.

Anf. 34 BO BERNHARDSSON (S):

Jag vill göra ett förtydligande beträffande transaktionsskatten.

För det första: Om den inte fungerar, om man inte får in några pengar, då ska den inte genomföras. Det hela bygger på att vi vill pröva idén och utreda den vidare. Jag konstaterar att det förefaller finnas betydligt större möjligheter i dag än för några år sedan. Det är fler som slutit upp bakom tanken.

För det andra: Vi ser inte transaktionsskatten som ett sätt att utöka EU:s egna medel – det är viktigt att stryka under – eller ett sätt att börja införa någon sorts beskattningsrätt för unionen. Det avvisar vi. Vi ser den i ett annat sammanhang. Den är fullt möjlig att konstruera på ett sådant sätt att medlen tillfaller nationerna, att det egentligen är de som beskattar.

Detta sagt som ett förtydligande om var vi befinner oss.

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Låt mig understryka beträffande transaktionsskatten – vi behöver inte ha den stora debatten om hur den fungerar – att de länder som driver den frågan tänker sig att det i praktiken är en väg för att bygga mer av en europeisk federativ stat. Det är en tänkbar väg för att kraftigt öka EU:s egna medel.

Sedan har jag respekt för och förstår det Bo Bernhardsson säger, att det inte är hans uppfattning. Det är emellertid därför diskussionen uppkommer. Det är ett steg på vägen mot en EU-beskattnings.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Låt mig tillägga att vi möjligen får ha ett EU-nämndssamråd per telefon efter lunch eller framåt kvällen på lördag.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det mest sannolika är att vi inte behöver samlas, men om det inte fungerar och vi vill nå en lösning är det möjligt att så behöver ske.

2011/12:6

19 oktober

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Därmed är vi klara med punkt 2.

Vi tackar finansministern med medarbetare för i dag.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S)	5
Anf. 5 GUSTAV BLIX (M)	6
Anf. 6 ULF HOLM (MP)	7
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	8
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 9 STAFFAN DANIELSSON (C)	13
Anf. 10 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	14
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	15
Anf. 12 JONAS SJÖSTEDT (V)	19
Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	20
Anf. 14 FREDRIK OLOVSSON (S)	20
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	21
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	24
Anf. 17 JONAS SJÖSTEDT (V)	24
Anf. 18 MARIE GRANLUND (S)	24
Anf. 19 ULF HOLM (MP)	24
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	24
2 § Ekonomiska och finansiella frågor	25
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	25
Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M)	25
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	25
Anf. 24 Finansminister ANDERS BORG (M)	25
Anf. 25 BO BERNHARDSSON (S)	28
Anf. 26 ULF HOLM (MP)	29
Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (M)	29
Anf. 28 JONAS SJÖSTEDT (V)	31
Anf. 29 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	32
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M)	32
Anf. 31 KARL SIGFRID (M)	33
Anf. 32 STAFFAN DANIELSSON (C)	33
Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (M)	33
Anf. 34 BO BERNHARDSSON (S)	34
Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M)	34
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	34
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M)	35
Anf. 38 ORDFÖRANDEN	35